

XII. évfolyam különszám

HATÁRRENDÉSZETI

TANULMÁNYOK

2015. KÜLÖNSZÁM

B U D A P E S T

- 2015 -

A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
HATÁRRENDÉSZETI TAGOZAT
TUDOMÁNYOS, SZAKMAI KIADVÁNYA

Szerkesztő bizottság:

Dr. Gaál Gyula, Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina, Dr. Gubicza József,
Prof. Dr. Fórizs Sándor, Dr. habil. Varga János, dr. jur. Vas Gizella,
Dr. Horpácsi Ferenc,

Szakmai lektor:

Prof. Dr. Fórizs Sándor ny. rendőr dandártábornok

Szerkesztette:

Schmidt Rita Emese

Felelős kiadó:

Dr. Varga János ny. határőr ezredes
Magyar Rendészettudományi Társaság
Határrendészeti Tagozat Elnöke

HU ISSN 2061-3997 (Online)

Tartalomjegyzék

Dr. Varga János: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésére való felkészítés a rendészeti tisztképzésben.....	4
Dávid Károly r. dandártábornok Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének Bács-Kiskun megyei tapasztalatai	13
Dr. Lukács János dandártábornok c. egyetemi docens Csongrád Megye Rendőr-főkapitányság vezetője: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének Csongrád megyei tapasztalatai 2010 – 2015.	24
Dr. Ritecz György: Gondolatok a tömeges migráció kapcsán	38

Dr. Varga János: A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésére való felkészítés a rendészeti tisztképzésben

„A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelése” című tudományos szakmai konferenciához kapcsolódó tanulmány a rendészeti tisztképzés széles spektrumát érinti, ám teljes értékű képet arról nem fest. Csupán a koszovói állampolgároknak 2015 első negyedében az Európai Unióba irányuló tömeges méretű illegális migrációjának rendészeti kihívásaira adott képzési reakciókat igyekeznek bemutatni.

A problémakör hallgatóink képzésének egészébe beépült, a tanulmány azonban csak négy kiemelt területet érint.

Határrendészeti szervek időszerű feladatainak megismerése

„Az illegális migráció elleni rendőrségi küzdelem” szabadon választható tantárgy oktatásának célja az, hogy a hallgatók ismerjék meg az uniós integrált határigazgatás valamint a Rendőrség határrendészeti szerveinek aktuális helyzetét és feladatait. Ismerjék meg a nemzetközi szervezett bűnözés elleni küzdelem jogi alapjait, szervezeti kereteit, feladat- és tevékenységrendszerét, különös tekintettel migrációhoz kapcsolódó bűnüldöző tevékenység összefüggéseire. Szerezenek pontos ismereteket a Nemzeti Nyomozó Iroda és a Rendőrség határrendészeti szerveinek együttműködéséről, időszerű feladatairól. Legyenek képesek az együttműködési feladatok gyakorlatban történő végrehajtására, az információáramlás feltételeinek biztosítására.

A tantárgy február és március havi foglalkozásain (tehát a szerb viszonylatban a koszovói állampolgárok tömeges méretű illegális határátlépéseinek időszakában) a Csongrád-, a Bács-Kiskun- és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányságok Határrendészeti Szolgálatának vezetői bemutatták szervezetük határrendészeti operatív helyzetét. Kifejtették az ukrán és a szerb viszonylat sajátosságait.

A Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Illegális Migráció Elleni Osztályának vezetője az embercsempészet elleni küzdelem helyzetét értékelte. Bemutatta a nemzetközi szervezett bűnözés embercsempészetre szakosodott bűnbandáinak tevékenységét, jellemezte szervezetüket, az általuk alkalmazott módszereket. Kiemelte a bűnügyi és a határrendészeti szolgálati ágak közötti együttműködés fontosságát, az információcsere jelentőségét.

A schengeni kompenzációs intézkedések alkalmazása a belső határral rendelkező megyei rendőr-főkapitányságok illetékességi területén még szakmai berkekben is gyakran elkerüli a közfigyelmet. A tisztképzésben résztvevő hallgatóink is nehezebben értelmezik ezt a feladatot, ezért jelentőségét kihelyezett foglalkozás keretében tanulmányoztuk a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Váci Rendőrkapitányság Letkési Határrendészeti Alosztályánál. A foglalkozáson részt vettek a szlovák rendőri szervek képviselői is. Mind a magyar, mind a szlovák rendőrök bemutatták önálló és közös tevékenységüket, a terepen tanulmányoztuk a határjeleket, valamint a közös járőrszolgálat gyakorlati végrehajtását. A hallgatók érdeklődését megragadta, hogy a koszovói állampolgárok tömeges méretű migrációjának hatása milyen erősen jelentkezett a Megyei Rendőr-főkapitányság illetékességi területének egészén, sőt a Szlovákiával közös államhatárunkon is.

Az Országos Rendőr-főkapitányságon vezetett foglalkozáson a határrendészeti szolgálati ág tevékenységét az ORFK RFI (Rendészeti Főigazgatóság) Határrendészeti Főosztály vezetője mutatta be, majd lehetőség nyílt az Európai Határőrizeti Rendszer Nemzeti Koordinációs Központjában tanulmányozni az éppen aktuális határhelyzetképet.

A külső szervektől érkező előadók mindegyike foglalkozott a korrupciós veszélyeztetéssel és az ebből adódó feladatokkal és elvárásokkal. A jövőbeni fiatal tiszteknek több foglalkozáson is volt lehetőségük a reájuk váró körülmények pontos megismerésére, az őket érdeklő problémákban további tájékozódásra, kérdéseik feltételére.

A határrendészeti szervek helyzetének és időszerű feladatainak 56 tanóra alatti megismerésével és a hozzá kapcsolódó további lehetőségekkel végzős hallgatóink rövidebb időszak alatt lesznek képesek az első tiszti beosztásukba beilleszkedni, önálló munkát végezni.

Komplex határrendészeti gyakorlat

A Határrendészeti Tanszék által immár hagyományosan a tanév végén a szorgalmi időszakot és a szakmai tantárgyak tanulását lezáró határrendészeti gyakorlata a képzésben fontos szerepet tölt be. Az idén április 21-én a Magyar Honvédség Központi Kiképző Bázisán, a

csobánkai harcászati gyakorlótéren nappali és éjszakai körülmények között 99 fő részvételével került megrendezésre. A határrendészeti szakirány 73 hallgatója mellett az Erasmus Programban a schengeni rendészeti és biztonsági ismereteket angol nyelven tanuló 9 szlovák és lengyel hallgató is részt vett. A bűnügyi igazgatási szak 10 hallgatója jelzőként az illegális migrációt megkísérlő személyek szerepében segítette a gyakorlatot. A Készenléti Rendőrség Mélyégi Ellenőrzési Osztályának két rendőre a mobil hőkamerás jármű kezelőjeként megerősítésként érkezett.

A gyakorlat tárgyaként a megnövekedett illegális migráció megakadályozása érdekében a megyei rendőr-főkapitányság vezetője által elrendelt határrendészeti célú rendőri műveletet hajtottunk végre.¹

Az integrált határigazgatás elveinek és a FRONTEX műveleti gyakorlatának megfelelő gyakorlat elérte célját, hisz a hallgatók a valós helyzethez hasonló körülmények között, komplex módon alkalmazhatták a tanulmányaik során megszerzett ismereteiket, jártasságaikat és készségeiket.

A harmadéves hallgatók gyakorolták és fejlesztették a határrendészeti kirendeltség tevékenységének megszervezésével, a határrendészeti célú rendőri művelet megtervezésével, megszervezésével, irányításával és értékelésével kapcsolatos kompetenciáikat. Gyakorolták a Fókuszponti Iroda létrehozásával és működtetésével kapcsolatos feladatokat, a külföldiek meghallgatását és menekültügyi közreműködői feladatok elvégzését.

A másod és első éves hallgatók megismerték a művelet végrehajtásának folyamatát. A másodéves hallgatók járőrparancsnoki, az első éves hallgatók járőrtársi szerepkörben gyakorolták a rendőri feladatok végrehajtását.

Az Erasmus képzésben résztvevő külföldi hallgatók általános képet kaptak egy határrendészeti műveletről. A Fókuszponti Iroda keretében tevékenykedtek, gyakorolták a magyar tisztviselőkkel közös feladat végrehajtást, valamint a külföldiek meghallgatását.

A gyakorlat növelte a hallgatói állomány összekovácsoltságát, a vezetői beosztásban lévő végzősök valós körülmények között érzékelték, mit jelent alárendeltjeik vezetése. Az oktatói

¹ Levezetési Terv komplex határrendészeti vezetési gyakorlat végrehajtására. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Határrendészeti Tanszék. 2015.

állomány a feladat végrehajtása közben alaposabban megismerhette a hallgatók személyiségét és teljesítményét.

Komplex rendészeti törzsvezetési gyakorlat

A rendészeti mestervezető szak második évfolyamának 71 hallgatója, kiegészülve az egyetem másik három karának két-két hallgatójával 2015. április 18-án hajtotta végre „Az Európai Unióba irányuló tömeges migráció kezelésével kapcsolatos rendészeti feladatok megszervezése és vezetése” című komplex rendészeti törzsvezetési gyakorlatot. A döntnöki feladatokat az Egyetem oktatói mellett a az Országos Rendőr-főkapitányság és a Csongrád, valamint a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálatának képviselői látták el.

A törzsvezetési gyakorlat tárgyát a hallgatók vezetői képességeinek és jártasságainak fejlesztése, valamint a nemzetközi és több hazai regionális közigazgatási szintet érintő, tömeges méretű migráció kezelésére vonatkozó feladatok és a tervekben foglalt tevékenységek részleges végrehajtásának gyakorlása képezte.²

Az előkészítésére és végrehajtására egyaránt 8-8 tanóra állt rendelkezésre.

Az előkészítő foglalkozásokon a hallgatók megismerték a tömeges méretű migráció kezelésében résztvevő nemzetközi és hazai szervezetek, szervek szerepét, feladatát, hatósági jogkörét, tevékenységét. A jogszabályi alapokat, a tervező munka célját, rendszerét és tartalmát. A komplex rendészeti törzsvezetési gyakorlat helyét és szerepét a képzés rendszerében, levezetésének általános rendjét, módszertanát.

Az alaphelyzetet leíró és a hallgatók feladatait meghatározó tanegédleteket az elméleti foglalkozások után adtuk át a hallgatóknak, értelmeztük azokat és útmutatást adtunk az irányított önképzés keretében történő részletes feldolgozáshoz. A hallgatók maguk alakították meg az integrált törzseket, s azok vezetői vették az előljárónak a tevékenység végrehajtására vonatkozó intézkedését.

² Kovács Gábor, Varga János, Molnár Ákos, Székely Zoltán. (Varga János szerk.): Az Európai Unióba irányuló tömeges migráció kezelésével kapcsolatos rendészeti feladatok megszervezése és vezetése II. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 2015. 5. oldal.

A következő foglalkozásig rendelkezésre álló három hétben a gyakorlaton betöltött konkrét beosztásuk szerint végrehajtották a feladattisztázásukat és a helyzetértékelésüket.

A második felkészítő foglalkozáson a hallgatók a gyakorlat színhelyén csoportos foglalkozás keretében gyakorolták a feladatok végrehajtását. Jelentették helyzetértékelésüket a csoportvezetőknek, azok a Megyei Törzs vezetőjének, a Megyei Törzs vezetője a Megyei Rendőrfőkapitánynak jelentette pontosított helyzetértékelését.

A jó szintű értékeléssel végrehajtott törzsvezetési gyakorlat feladatai négy mozzanatban valósultak meg:

- Az alacsony intenzitású szórványos migráció kezelése (a konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezelésének 1. fázisa). Ennek során megtörtént a Bács–Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság megerősítésének és rendkívüli szolgálatának előkészítése is.
- A Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság rendkívüli szolgálatának megszervezése és végrehajtása (a konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezelésének 2. fázisa).
- Menekültügyi válsághelyzet kihirdetésével kapcsolatos feladatok előkészítése. A tömeges méretű migráció kezelése, a műveletirányítás, a Megyei Törzs tevékenysége, a menekültügyi válsághelyzet kezelése (a konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezelésének 3. fázisa).
- A megerősítő erők kivonása, az alapszolgálatra történő visszatérés.

„Végvár 2015”

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem közös közszolgálati gyakorlata 2015. április 27-28-án került megrendezésre.

„A gyakorlat tárgya: A közszolgálati szervezetek komplex nemzetközi, közszolgálati-, honvédelmi-, és rendvédelmi feladatainak megszervezése, végrehajtása és annak irányítása megelőző védelmi helyzetben hazai területen, közigazgatási-, rendészeti-,

katasztrófavédelmi-, honvédelmi feladatok ellátásban, valamint átsodródó fegyveres csoportok, illetve irreguláris fegyveres kötelékek felszámolásában.”³

A gyakorlat indulóadatai szerint a rendvédelmi szervek az ország biztonságát súlyosan veszélyeztető helyzetben tevékenykedtek. A szomszédos országok konfliktushelyzete következtében a befelé irányuló legális és illegális migráció ugrásszerűen megnövekedett. A tengeri határon beáramló illegális migráció intenzitása 2015 első negyedében az előző évi hasonló időszakhoz képest négyszeresére növekedett. Gyakori volt, hogy a túlsúlyolt hajók balesetet szenvedtek, s a határrendészeti szerveknek kellett a mentési feladatokat ellátni. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal befogadó állomásai és a Rendőrség őrzött szállásai kapacitásuk felső határán működtek. A fegyveres küzdelem megindulása esetén számolni kellett a tömeges méretű migrációval. Az irreguláris fegyveres csoportok – amelyekbe a szervezett bűnözői csoportok tagjai is beszivárogtak – tevékenysége miatt fennállt a veszélye határincidensek bekövetkezésének.

A nemzetközi szervezett bűnözői csoportok tevékenysége növekvő intenzitású volt. Elsősorban az ember-, áru-, és kábítószer csempészettel kapcsolatos cselekmények elkövetéséből tettek szert jelentős haszonra. A bűnügyi hírszerzés adatai alapján felkészültek arra, hogy tevékenységüket fegyverek és robbanóanyagok csempészetére is kiterjesztik.⁴

„A gyakorlat levezetésének céljai:

- Hozzájárulás a közszolgálat különböző alrendszerének harmonizálásához és az egységes közszolgálati szemlélet erősítéséhez, az egyetemi képzési rendszer összhangjának, egymásra épülésének megteremtése a Közös Közszolgálati Gyakorlat által.
- Az egyetem különböző karain és karközi intézeteiben, szakjain- és szakirányain tanuló hallgatók (nappali munkarendben tanuló alap- és a HHK (Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar) kiegészítő képzésben résztvevő végzős évfolyamú hallgatói), szerezzenek jártasságot (a polgári hallgatók ismereteket) a komplex szakmai feladatok integrált operatív törzsekben történő megoldásában, a hallgatók gyakorolják a vezetési funkciókat és a törzsmunkát, egyes tevékenységeket a gyakorlatban is valósítanak meg.

³ „VÉGVÁR 2015” A Közszolgálati Gyakorlat Konceptiója és az Indító Feladat /oktatói példány/. Kidolgozók: Dr. Kovács Gábor, Téglási József, Dr. Hülvely Lajos, Dr. Varga János, Dr. Endrődi István, Dr. Tóth Norbert, Orosz László Horváth Tibor, Peleskey György. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Budapest, 2015. 8. oldal.

⁴ Uo. 34-38. oldal.

- A vezetői felkészítés elméleti tananyagának gyakorlatban való alkalmazása, a vezetői kompetenciák fejlesztése. A katonai, rendészeti, katasztrófavédelmi és polgári vezetést támogató korszerű informatikai rendszerek alkalmazásának gyakorlása.
- Az egyetemi képzés és a közszolgálati szervek időszerű feladatai és tevékenysége közötti kapcsolat erősítése, a képzésben új módszerek alkalmazása. A tapasztalatok kölcsönös hasznosítása, a jóváhagyott tervek, a működő rendszerek és eljárások közös továbbfejlesztése az elméletben és a gyakorlatban.”⁵

A gyakorlat nagy jelentőségű a Karon folyó képzés szempontjából is, hisz jól integrálja a képzés során eddig megszerzett ismereteket, fejleszti az alkalmazóképes tudást. Ezen túl szükség van a tanrendben foglaltakon túli további önálló elmélyült tanulásra, igényli a hallgatók kreatív tevékenységét is.

A Rendészettudományi Kar részéről az alapképzésben (Bachelor of Arts) hallgatók vettek részt a gyakorlaton. A 225 hallgató immár a képzésben megrendelőként is érdekelt rendvédelmi szervek mindegyikét reprezentálta, hisz az idén a rendészeti igazgatási alapszak migrációs szakiránya is elérkezett ahhoz a jeles évhez, hogy végzett hallgatói első alkalommal kapnak diplomát. További érdekes színpontként a résztvevők között megjelent az ebben a tanulmányi félévben az Erasmus Program keretében a karon tanuló mind a 16 hallgató. Közülük négyen a belga, öten a lengyel és heten a szlovák felsőfokú rendőrtiszt képző intézményből érkeztek.

A hallgatók munkáját 26 oktató támogatta. Ha figyelembe vesszük a biztosítási feladatok sokrétűségét, akkor állíthatjuk, hogy a kar dolgozóinak szinte az egésze érintett volt a gyakorlat előkészítésében és végrehajtásában.

Hallgatóink négy helyszínen dolgoztak. A Hungária körúti, a Farkasvölgyi úti kampuszon és a Ludovikán tantermi körülmények között dolgozók törzs munkájához a csobánkai harcászati gyakorlótéren végrehajtó szolgálati feladatok is illeszkedtek.

A Csobánkán tevékenykedő hallgatók feladatainak rövid áttekintése azt az elgondolást szemlélteti, hogy a hallgatók az együttműködést minél szélesebb és mélyebb tartalommal hajtsák végre. A dolgok természetéből adódó szervezeti együttműködés kiterjedt az egyes szolgálati ágak tevékenységének összehangolására, illetve közös tevékenységére. A Hungária körúti kampuszon működő „Magyarvár Határrendészeti Kirendeltség” és a Nemzeti Adó és Vámhivatal „Szilas” megyei Vám és Pénzügyőr Igazgatóság Határkirendeltsége Csobánkán ideiglenes határátkelőhelyet is működtetett.

⁵ Uo. 8.oldal.

A Határrendészeti Kirendeltség állományának zömét a rendészeti igazgatási alapszak határrendészeti szakirányán tanuló rendőr hallgatók adták, de megerősítő erőként a bűnügyi igazgatási alapszokról érkező jövődó bűnügyi nyomozók is dolgoztak itt. Feladatuk között szerepelt a nagy tömegben érkező menekültek szervezett fogadása, nyilvántartása, szűrése, első befogadó állomásra történő irányítása. A szűrő-kutató munka az ember-, áru-, fegyver és más tiltott anyagok csempészetének megakadályozására, a terrorcselekmények elkövetésével gyanúsítható személyek felfedésére irányult.

A Határkirendeltség állományában szintén megtalálhattuk a vámnyomozó és a vám és jövedéki szakirányon tanuló hallgatókat. Ők nemcsak az ideiglenes határátkelőhelyen, hanem a mélység területeken is tevékenykedtek. A fontosabb áthaladási csomópontokban akció jellegű tevékenységet is végrehajtottak, elsősorban az államhatáron már átcsempészett fegyver, valamint a vám és jövedéki termékek felfedése érdekében.

Az ideiglenes határátkelőhely megerősítésére a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság speciális járművet és kezelőszemélyzetet küldött.

Fontosnak tartom, hogy ennek a gyakorlatnak a tárgya és tartalma is aktuális, kapcsolatot teremt a képzés és a rendészeti szervek időszerű feladatai között. Tapasztalataink szerint a hallgatóink a „Végvár 2015” szimulált körülményei során is jól tudták kamatoztatni a koszovói állampolgárok tömeges méretű illegális migrációjának rendészeti kezelésével kapcsolatos ismereteiket, s ennek visszahatása a jövődó első tiszti beosztásban végzett munka minőségére kedvező.

Összegzés

A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésére való felkészítést a rendészeti tisztképzésben fontos feladatként kezeljük, több szintéren is igyekszünk megvalósítani. Ez összhangban van a „Belügyminiszteri ajánlások - Rektori feladatszabás a rendészeti tisztek felkészítésére” című dokumentumban megfogalmazott elvárással: „A végzős évfolyamú hallgatók szerezzenek ismereteket az illegális migráció kezelésével kapcsolatos hatósági feladatokról.”

Irodalom:

- Levezetési Terv komplex határrendészeti vezetési gyakorlat végrehajtására. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Határrendészeti Tanszék. 2015.

- Kovács Gábor, Varga János, Molnár Ákos, Székely Zoltán. (Varga János szerk.): Az Európai Unióba irányuló tömeges migráció kezelésével kapcsolatos rendészeti feladatok megszervezése és vezetése I-II. Budapest: Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 2015. 86 p.
- „VÉGVÁR 2015”. A Közsolgálati Gyakorlat Konceptiója és az Indító Feladat /oktatói példány/. Kidolgozók: Dr. Kovács Gábor, Téglási József, Dr. Hülvely Lajos, Dr. Varga János, Dr. Endrődi István, Dr. Tóth Norbert, Orosz László Horváth Tibor, Peleskey György. Nemzeti Közsolgálati Egyetem. Budapest, 2015.

Dávid Károly r. dandártábornok Bács-Kiskun Megyei

Rendőrfőkapitányság vezetője:

A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének Bács-Kiskun megyei tapasztalatai

Hazánk schengeni csatlakozását követően minden szakember számára világos volt, hogy a külső határunk és ezen belül is a magyar-szerb határszakasz szerepe felértékelődik majd. Ilyen mértékű migrációs nyomásra azonban, amellyel az elmúlt időszakban találkoztunk, még a legmerészebb előrejelzések alapján sem lehetett számítani. A schengeni csatlakozás évéhez képest folyamatosan növekedett az elfogott migránsok száma, az elmúlt évben pedig a csatlakozási esztendő, tehát a 2007-es év adatának a harminckétszeresére nőtt.

A migráció összetételében is jelentős változás következett be. A csatlakozás előtti időszakban elsősorban a volt Jugoszláv Köztársaság utódállamainak polgáraival foglalkoztunk. Ma ez egy kicsit másképp alakul, ugyanis csak a tavalyi évben több mint ötven ország állampolgáraival szemben kellett intézkednünk. A migránsok egyre távolabbi területekről érkeznek hozzánk, ma már az sem meglepő, ha például kubai állampolgárral szemben kell eljárunk.

Az adatokból jól látszik, hogy 2014-ben minden adatsorban nagyobb volt a regisztrált események száma, mint az azt megelőző 7 esztendőben együttesen. A 2014-es esztendőt 8. évnek számolva, az elmúlt évben történt a 8 év migrációval összefüggő jogsértéseinek 43,5 %-a, ezen belül a tiltott határátlépések 48,5 %-a, míg a menedékkérelmesek 57,4 %-a tavaly nyilvánította ki szándékát.

Ha a 2013-as és 2014-es esztendőt együtt számítjuk, akkor a migrációval összefüggő jogsértések 58 %-a, ezen belül a tiltott határátlépések 62 %-a, míg a menedékkérelmesek 80 %-ának ügyintézése az elmúlt 2 évben történt.

Röviden megyénk helyi határrendészeti szerveiről: a közel 113 km-es határszakaszunkon a határellenőrzési feladatrendszer 4 határrendészeti kirendeltségünk (Hercegszántó, Bácsbokod, Bácsalmás és Kelebia) látja el, a határforgalom ellenőrzése 3 közúti, 1 vasúti és 1 ideiglenes légi átkelőhelyen történik.

Őrzött Szálláshellyel is rendelkezünk, amelynek egyik sajátossága, hogy a szerb viszonylatban érzékelt migráció-növekedés miatt Kiskunhalason, a volt Lovasiskola elsőként Kárpát utcai, majd 2.-ként Fazekas Mihály utcai objektumának átalakításával közel 200 fő idegenrendészeti őrizetben lévő külföldi elhelyezésére vált alkalmassá a 2010-es esztendőben. Ennek a 3 objektumban idegenrendészeti őrizetet végrehajtó Szálláshelynek a működtetése az elmúlt évek alatt folyamatosan kiemelt figyelmet igényelt.

Az integráció első percétől megyénkben arra törekedtünk, hogy a várhatóan növekvő migrációval szemben egy hatékony fellépést biztosító, jól működő, több lépcsős határellenőrzési rendszert építsünk ki, amelyben minden helyi rendőri szervnek megvan a maga szerepe. A mélységi ellenőrzési rendszer egyik legfontosabb elemét a Mélységi Ellenőrzési és Közterületi Támogató Osztályunk alkotja (a későbbiekben már csak Mélységi Osztályként említem), amelynek sokoldalú felkészítésére mindig is kiemelt figyelmet fordítottunk. A Mélységi Osztály az utóbbi 2 évben szinte teljes egészében a határellenőrzési rendszerben látja el feladatait, a megye teljes területén dolgozik, de ha kell, a kirendeltségek mögött vagy a területükön is járőrözik. Az elmúlt évben már szükségessé vált esetenként az is, hogy a kirendeltségek járőrözési rendszerében keletkező hiátusok pótlásaként alkalmazzuk az Osztály állományát.

Természetesen a kirendeltségek járőrellenőrzési rendszere mögött a határmenti kapitányságok is komoly munkát végeznek, de a többi kapitányság szintén eredményesen látja el a mélységi ellenőrzési feladatait, amelyhez minden szükséges információt az Elemző-Értékelő Alosztályunk folyamatosan biztosít számukra.

Meg kell említenem azt a tény is, hogy a Készenléti Rendőrség Kiskunhalason elhelyezett XIV. Bevetési Osztálya is számos módon segítette elő a mindenkori migrációs helyzet kezelését: volt, amikor a kirendeltségek megerősítéseként; volt, amikor azok illetékességi területének mélységében, vagy a mögött, önálló járőrözési tevékenységével, de mindenféleképpen hozzájárulva a megyénkben működő mélységi ellenőrzési rendszer eredményeihez.

Az elmúlt években beigazolódott, hogy Magyarország az uniós és a schengeni csatlakozása óta a nemzetközi migráció számára egyre vonzóbb célpont, de nem végcél, hanem inkább tranzitország, ahonnan a népszerű, gazdaságilag kedvezőbb helyzetben lévő uniós államok felé továbbutazhatnak a harmadik országok állampolgárai.

A szerb-magyar határszakaszt érintő migrációs útvonalak forgalmának növekvő alakulásához számos külső tényező is hozzájárult. Észak-Afrikában az úgynevezett MAGHREB államokban (Marokkó, Algéria, Tunézia, Nyugat-Szahara, Líbia) kialakult és máig is bizonytalan belpolitikai viszonyok, Ázsiában az Iszlám Állam által gerjesztett, több államot is érintő háborús helyzet, Koszovó gazdasági leszakadása, mint toló hatás jelentkezik a külső tényezők között, a fejlett nyugat-európai országok kedvező menekültügyi és szociális politikája pedig szívóhatást generál.

Hazánk 2013-tól módosult menekültügyi politikája, az embercsempész szervezetek globalizációja, a toló és szívóhatások indikátoraként hatott és hat a migrációs folyamatokra.

A korábban, az eljárás alá vont külföldiek számában évről-évre bekövetkezett emelkedést követően – részben a **2013. január 01-től** hatályos menekültügyi jogszabály-módosítás következtében is – 2013-tól vált igazán dinamikussá a növekedés, amely a migrációval összefüggő jogsértésekben a megelőző évhez képest 31 %-os, ezen belül a tiltott határátlépések számában 65 %-os volt, a menedékkérelmesek száma pedig megtízszereződött.

A 2013-ban bekövetkezett emelkedéshez képest 2014. első felében még nem érzékelünk jelentősebb változást, hiszen az I. félévben elfogott migránsok száma a 2013-ban eljárás alá vontak felét sem érte el, júliustól azonban folyamatosan emelkedett. Igazán szeptemberben következett be ugrásszerű változás, ami decemberben érte el csúcspontját, és hatása egészen 2015. február közepéig tartott. Ebben az időszakban a főleg Koszovóból tömegesen érkező migránsokkal szemben kellett intézkednünk, hiszen az elfogottak több mint 90%-kát ők tették ki.

A zöldhatáron szeptemberben és októberben elfogottak száma meghaladta az I. félévben összesen elfogottak számát, novemberben pedig 2 és fél szeresére, decemberben már 3 és fél szeresére emelkedett.

A legnagyobb mozgás **Kelebia Határrendészeti Kirendeltségen** következett be, határszakasza a legrövidebb, de a legaktívabb is egyben. A szerb határszakasz második legforgalmasabb nemzetközi átkelőhelyének, valamint a viszonylag nagy nemzetközi vasúti forgalmának köszönhetően, határszakaszunkon az egyéb jogsértő cselekmények száma is itt a legmagasabb. A migránsok ezen a határszakaszon nem csak a zöldhatáron, hanem a közúton, gyakran teher- és személygépkocsikban kialakított rejtkehelyen, a vasúti átkelőn pedig – főleg

afgánok – a tehervagonokban megbújva, vagy az alvázakra felkapaszkodva próbáltak meg hazánkba bejutni.

2014. évben a tiltott határátlépők száma közel 2 és fél szeresére emelkedett, ez év első 4 hónapjában pedig a tavalyi migránsszám közel 96 %-ánál tartanak.

Bácsalmás Határrendészeti Kirendeltség egy korlátozott nyitvatartási idejű átkelőhelyet üzemeltet, amelynek évről évre emelkedik a forgalma, és ezzel párhuzamosan emelkedik a jogsértő cselekmények száma is. Jól látszik, hogy 2013-ig a migráció közel azonos szinten mozgott, azonban a migrációs robbanás ezen a kirendeltségen a legszembeötlőbb.

2014.évben a tiltott határátlépők száma közel 9 és fél szeresére emelkedett, ez év első 4 hónapjában pedig a tavalyi migránsszám közel 66 %-ánál tartanak.

Bácsbokodon nincs határátkelőhely, és a határőrizetet stabil hőkamera sem segíti, mert az elmúlt évek migrációs adatai ezt nem is indokolták. Adottságai miatt, a kirendeltség melletti terület elmúlt évi kisajátítását követően, a külső határok alap finanszírozásával egy helikopterbázis létesült, ahol 2014. szeptemberétől egy bérelt helikopter segítette munkánkat, adott légi támogatást a határellenőrzéshez. A migrációs hullám ezt a határszakaszt sem hagyta, hagyja érintetlenül, bár az abszolút számok nyilvánvalóan kisebb nagyságrendet mutatnak.

2014.évben a tiltott határátlépők száma itt is 2 és fél szeresére emelkedett, ez év első 4 hónapjában pedig a tavalyi migránsszám közel 88 %-ánál tartanak.

Hercegszántó Határrendészeti Kirendeltség őrzi a leghosszabb határszakaszt. Jelenleg egy állandó nyitvatartási idejű nemzetközi átkelőhelyet üzemeltet, de 2016-ban várható a Bácsszentgyörgyi Közúti Átkelőhely megnyitása is. A migráció tekintetében ezen a határterületen is érezhető a folyamatos növekedés.

2014.évben a tiltott határátlépők számában itt csupán egy 10 %-os emelkedés történt, ez év első 4 hónapjában azonban a tavalyi migránsszám több mint 88 %-ánál tartanak.

Határszakaszunkra nem a nagy 100-150 fős csoportok megjelenése volt a jellemző. A migránsok elsősorban kisebb, 4-15 fős csoportokban próbáltak átjutni a határon. Volt olyan időszak, amikor a migránsok egy része szinte kereste a hatóságokkal való kapcsolatot, hogy minél hamarabb a menekültügyi hatóság elé kerülhessenek, de jelentős részük igyekezett kibújni a járőri intézkedés alól. Ez természetesen megnehezítette a kirendeltségeink amúgy

sem egyszerű feladatát. Csak januárban átlagosan naponta 15 alkalommal volt elfogás, azonban volt olyan nap, amikor 38 esetben kellett migráns csoportot előállítani, ami azt jelenti, hogy hozzávetőlegesen félóránként fogtak el kisebb-nagyobb csoportot a járőrök.

A számában fokozatosan emelkedő tiltott határátlépések, az azok nyomán kialakult extrém helyzetek kezelésére a korábbi eljárásrendek és a meglévő erők és eszközök már nem voltak elegendők és alkalmasak, ezért olyan módszereket, eljárási rendet kellett bevezetnünk, amelyeket előtte nem volt lehetőségünk tesztelni, így a valóságban kellett mindent kipróbálnunk.

A felmerült problémákat engedjék meg, hogy röviden csokorba kössem:

- A migránsok elfogása minden rendelkezésre álló erőnket lekötötte, több esetben már nem is volt elegendő. A Mélyégi Osztály állományával a felmerült szükségletet igyekeztünk kompenzálni, azonban ez sem bizonyult elegendőnek. A kirendeltségvezetők túlórák elrendelésével is próbálták növelni a járőrsűrűséget, de ennek ellenére is előfordult, hogy 1 vagy 2 járőr maradt csak a teljes határszakaszra.
- A nagy csoportok általában elkerültek bennünket, de még így is gondot okozott a sokszor óránként megjelenő csoportok beszállítása. Szükségessé vált kirendeltségeink szállítási kapacitásának növelése, ezért kisbuszokat csoportosítottunk át, illetve Kelebiára és Bácsalmásra teherautókat adtunk, amelyekkel kizárólag csak az elfogások helyszínéről a kirendeltségre szállíthatták az elfogottakat.
- A kirendeltségek előállító helyiségei rövid időn belül kevésnek bizonyultak a nagyobb létszám kezelésére. A napi elfogások növekedésével egyre több helyiség funkcióját kellett megváltoztatni. Először a gyorsan felszabadítható helyiségekkel növeltük az elhelyezési kapacitást, majd sorba adtuk fel az egyes helyiségek funkcióját, öltözőkből, tantermekből, garázsokból alakítottunk ki előállító helyiségeket, végül Kelebián konténerek elhelyezése is indokoltá vált, illetve folyamatosan emelnünk kellett a fektető anyagok számát.
- A kirendeltségek hatósági rendszere napi 10-15 fő feldolgozására volt képes, korábban minden munkafázist a vizsgálók végeztek el. A tömegessé vált migráció kezelése érdekében ezen változtatnunk kellett, egyes munkafázisok elvégzésére a járőrállományból kellett határrendészeket felkészítenünk, így az adatfelvételt, az ujjnyomat-levételt vagy az arcfényképek elkészítését is más-más személy végezte el.

- Egy-egy nagyobb csoporttal szembeni eljárásban 20-25 rendőr összehangolt munkájára volt szükség. Ezt a létszámot egyik kirendeltségünk sem volt képes huzamosabb ideig biztosítani. Szükségessé vált tehát megerősítő erő igénylése, amit Országos Rendőrfőkapitány Úr rendelkezésünkre is bocsájtott. Októbertől összesen 11 fő, majd januártól 13 fő segítette 2 legleterheltebb kirendeltségünk munkáját. Mindenképpen meg kell említenem, hogy a megerősítésre különböző megyékből érkezett kollégák – érzékelve azt, hogy milyen dinamikával zajló migrációs áradatba kerültek, milyen leterheltség alatt működő kirendeltségekre érkeztek – hihetetlenül nagy odaadással végezték a munkájukat.
- Komoly gondot okozott az egészségügyi ellátás, ezért a határterületen dolgozó háziorvosok egy részével szerződéseket kötöttünk, amelyek alapján a kirendeltségek indokolt jelzésére részt vettek a migránsok előzetes szűrésében, vagy éppen a szükségessé váló ellátásukban. Mindennek köszönhetően elkerültük a fertőző betegségek terjedését és néhány esetben – minden túlzás nélkül kijelenthető, hogy – életüket mentettünk meg, nem egy esetben a kihülés szélére került gyermekek életben maradása a gyors orvosi beavatkozásnak volt köszönhető.
- Kollégáink gyakran találkoztak hiányos, elhasználódott öltözetű migránsokkal. A Menedékes Migránsokat Segítő Szervezet, a Vöröskereszt, a Máltai Szeretetszolgálat és számos esetben a kirendeltségek munkatársai felajánlásainak köszönhetően, óriási mennyiségben osztottunk szét ruhákat az arra rászorultaknak, elsősorban gyermekeknek.
- Számos, korábban aprónak tűnő, gyorsan megoldható probléma rendkívülivé válásával is szembesülnünk kellett. Néhány fő elfogása esetén nem jelentett gondot a migránsok egyféle nyilvántartása (mikor fogták el őket, hol tart az ügyintézésük, vagy éppen kaptak-e már enni).
- Napi 150-200 külföldi esetében már nem is volt olyan egyszerű a helyzet. Volt olyan nap, amikor közel ezer konzervet kellett felnyitni, így például elkerülhetlenné vált az „ipari” nagyságrendben is gyorsan és könnyen kezelhető konzervnyitók beszerzése, az étkezésekhez szükséges élelmiszerek folyamatos biztosítása. De meg kellett oldanunk azt a problémát is, amit a hirtelen felgyülemlett szemét okozott, ami gyakorlatilag Kelebia Község hulladékszállítási rendszerét is megzavarta, ugyanis a napi 80-100-140 fő után visszamaradt szemétmennyiség miatt sűríteni kellett a szállításokat is.

- Szükségesnek tartottuk olyan rendszer kialakítását, amelyben pontosan nyomon követhető a külföldiek ügymenetének helyzete, és minden kirendeltségünkön alkalmazható. Olyan eljárási rendszert dolgoztunk ki, ahol az elfogástól a szállításig minden munkafolyamatot más és más végzett el, és csak az egyes munkafolyamatok befejeztével kerülhetett át az eljárás alá vont személy a következő munkállomásra. Az egyes munkafolyamatok összehangolását minden esetben egy kijelölt személy végezte. Ő rögzítette, hogy mikor állították elő a csoportot, hány főből áll a csoport, illetve tagjai éppen melyik munkafolyamatnál tartanak. Az előállítást követően karszalagot kapott minden elfogott személy, amelyre elsőként az elfogás idejét rögzítették, majd az egyes munkafolyamatok befejezését betűvel jelezték (például „U” betűvel az ujjnyomat rögzítés megtörténtét).
- Jelentős problémát okozott a tolmácsok időben történő biztosítása, alkalmazása, ugyanis csak 3-4 albánul beszélő tolmács áll rendelkezésünkre (de a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal munkatársai részére is).
- A nyelvi nehézségek leküzdése érdekében a szolgálat-szervezés egyik jelentős szempontjává vált a nyelvismerettel rendelkező munkatársak megfelelő számú alkalmazása, a kirendeltségeknek gondoskodniuk kellett arról, hogy mindig legyen szolgálatban szerbül, németül, vagy angolul beszélő kolléga.
- Változtatnunk kellett az eljárási gyakorlaton is. A nagy tömegek meghallgatását a HIDRA-rendszer önmagában nem volt képes kiszolgálni, ezért egy olyan körlevelezési rendszert dolgoztunk ki, amelyben a szükséges iratokat egybefűzve készítettük el, ezzel jelentősen csökkentettük az eljárás idejét. De esetenként a könnyített ruházatátvizsgálás és letétkezelés, vagy éppen – kizárólag csak a koszovóiak esetében – az egyszerűsített meghallgatás eszközével is élnünk kellett, a törvényességi előírások betarthatósága érdekében, miközben számos esetben kiemelt figyelmet kellett fordítanunk 1-1 afgán, szír, vagy éppen iraki állampolgár meghallgatására, annak eredményéből adódóan pedig a társhatóságokkal (Terrorelhárítási Központtal, Alkotmányvédelmi Hivatallal) való együttműködésre.
- Kirendeltségeink számítástechnikai eszközei hihetetlen igénybevételnek voltak kitéve. Különösen a nyomtatók kaptak extrém terhelést, naponta több ezer oldalt ontottak ki magukból. A vizsgálók esetében előfordult, hogy naponta cserélni kellett a tönkrement tűzőgépeket, amelyek normális ügymenetben hónapok alatt sem használódtak el.

- A megerősítő erők jelenléte ellenére, az egyik legnagyobb visszatérő gondot a megfelelő létszámú vizsgálói állomány mindenkori biztosítása jelentette. A kevésbé leterhelt hercegszántói és bácsbokodi kirendeltség vizsgálói rendszeresen Kelebián teljesítettek szolgálatot, de nem egy alkalommal kellett visszavezényelnünk őket, mert a saját szolgálati helyükön később elfogott migránsok ügyeit is intézniük kellett. Ezért időben elkezdtünk a Mélyégi Osztály állományából 8 főt is felkészíteni hatósági feladatok elvégzésére, akik 2014. év végén még segítséggel, de ez év januárjában és februárjában már önállóan is képesek voltak vizsgálati munkát végezni.
- A kirendeltségeken elfogott migránsok Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalhoz történő szállításának feladata az Őrzött Szálláshelyre hárult. Természetesen e mellett az egyéb (tolonc vagy éppen átszállítási stb.) feladatokat is el kellett végezniük. A rendelkezésre álló járműpark a feladatok megoldására nem volt elegendő, ezért egy 45 személyes és egy 15 személyes buszt csoportosítottunk át. Az Őrzött Szálláshely gépjárművezetői mellett a Mélyégi Osztály és a Gazdasági Igazgatóság gépkocsivezetői is besegítettek.
- Csak januárban és februárban annyi kilométert tettek meg az Őrzött Szálláshely járművei, amivel több, mint másfélszer megkerülhető a Föld.

Meghallgató központ kialakítása a Bácsbokodi Határrendészeti Kirendeltségen.

A növekvő migráció – különösen Kelebia tekintetében – kimerítette objektumaink befogadó kapacitását. Műveleti szinten újra kellett gondolni a migráció kezelésének stratégiáját, ezért egy megyén belüli Meghallgató Pont kialakítása mellett döntöttünk, amely meghatározott keretszámok átlépése után kezdte csak meg működését és vette át a kirendeltségek kapacitását meghaladó migránsok ügyintézését. Értékelve a határrendészeti kirendeltségek helyzetét, leterheltségüket és adottságaikat, e Meghallgató Pontot a Bácsbokodi Határrendészeti Kirendeltségen alakítottuk ki, ahol berendezkedtünk a keretszámon felüli migránsok fogadására. A Meghallgató Pontot három alkalommal vettük igénybe. Működtetésével tehermentesíteni tudtuk az akkor éppen szorult helyzetbe került Bácsalmás és Kelebia határrendészeti kirendeltségeket.

Ez év februárjában érkezett el az az időszak, amikor minden intézkedés ellenére, a napi 1000-1400 fős tömegek ügyeinek intézésére a szerb viszonylatban működő kirendeltségek már képtelenek voltak.

2015. 02. 05-től a kiskunhalasi objektumunkban Ideiglenes Meghallgató Központ kialakítására kaptunk feladatot Az Országos Rendőrfőkapitány úrtól, amely 2015. február 17-ig folyamatosan működött. A Meghallgató Központot 36 óra alatt állítottuk fel, és már a 36. órától teljes kapacitással üzemelt.

A saját határszakaszunkon előállított koszovóiak mellett a Csongrád Megyei Rendőrfőkapitányság illetékességi területén elfogott koszovói állampolgárok jelentős részének ügyeit is itt rendeztük, összesen több mint 2000 migráns ügyintézését végeztük el. A feladatok hatékony végrehajtására más területi szervektől 19 fő vezényelt munkatárs érkezett, akiknek a felkészítése is feladatként jelentkezett.

A Meghallgató Központ működtetéséhez szükség volt a Mélységi Osztály teljes állományára, ezért ebben az időszakban a mélységi ellenőrzés teljes egészében a kapitányságok állományára hárult. Ahhoz, hogy a napszakonkénti 5-6 vizsgálót folyamatosan tudjuk biztosítani, Bácsbokod Határrendészeti Kirendeltség vizsgálói is itt teljesítettek szolgálatot.

A Meghallgató Központ kialakításánál – a Bácsbokodon szerzett tapasztalatokat hasznosítva – a munkafolyamatokat elkülönítetten terveztük meg, és minden munkafolyamathoz előállító egységet biztosítottunk. Itt is a karszalagos rendszert alkalmaztuk. A munkafolyamatok elkülönítésével az ügyintézés gyorsabbá, átláthatóbbá és biztonságosabbá vált.

Mindezek mellett az elfogott migránsokban meglévő feszültség is csökkenthető volt, mert egy-másfél órán belül mindig más helyszínre kerültek, így azt érezhették, hogy az ügyük intézése folyamatosan halad.

A Meghallgató Központ 12 napos üzemelése alatt összesen 2022 fő ügyében folytattuk le az idegenrendészeti eljárást, amelyből 1442 fő volt a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság ügyfele 580 fő pedig saját ügyfelünk. Természetesen ugyanebben az időszakban – Bácsbokod kivételével – a kirendeltségeknek is tenniük kellett a dolgukat, ők ugyanezen időszakban 1729 fő ügyében jártak el. A legtöbb migráns 2015. február 07-én volt a Meghallgató Központban. Azon a napon 438 koszovói ügyét rendeztük, és akkor fogadtuk a legtöbb Csongrád megyei ügyfelet is.

Több tényező együttes hatásának köszönhetően – mint például a koszovói menekültekkel kapcsolatos szerb-magyar felső szintű egyeztetés, a német kormány szintű nyilatkozatok, vagy a szerb-német közös járőr szolgálata hatására – a koszovói migráció február közepétől

drasztikusan csökkent. Számunkra is csak ekkor vált szembetűnővé, hogy januártól a többi állampolgársági kategória tekintetében is dinamikus növekedés tapasztalható.

Különösen az afgán, a szír, és a pakisztáni migránsok száma nőtt. Ez a tendencia március hónapban is folytatódott. Főkapitányságunk határszakaszán már koránt sincs akkora nyomás, mint az év első két hónapjában, de a napi elfogások 40-100 fő között alakulnak. Márciusban több mint kétszer annyi migránst fogtunk el, mint a schengeni csatlakozás évének 12 hónapja alatt. Ezek még mindig magas számok, a vizsgálati munka és a szállítások komoly erőfeszítéseket és logisztikát igényelnek, ismét megerősítő erőkre van szükségünk.

Mindezek miatt a határrendészeti szolgálat vezetői állománya heti váltással készenlétet ad, és a készenlétben lévő vezető dönt: a vizsgálok átcsoportosításáról, a Mélyégi Osztály alkalmazásának megváltoztatásáról, illetve arról, hogy a Csongrád megyéből átvett ügyfeleket melyik kirendeltségen hallgassák meg.

Az elmúlt esztendőben több mint 50 ország állampolgáraival foglalkoztunk, de ebben az évben már 54 országból regisztráltunk migránsokat. Érdekesség az is, hogy az afrikai kontinensről egyre délebben fekvő országokból érkeznek migránsok, legdélebbinek a Comore-szigetéről érkezőket tekinthetjük jelenleg.

Az embercsempészet alakulásában is érezhető volt a menekültügyi előírások 2013. január 01-jei módosulásának hatása, mint ahogyan a migráció elmúlt évi robbanásszerű emelkedésével párhuzamosan az ismételt növekedése is. Látható, hogy ebben az esztendőben az első 4 hónapban már 41 fővel szemben kezdeményeztünk büntetőeljárást embercsempészet gyanúja miatt, de hangsúlyozni kell azt is, tevékenységükben az erősödő konspiráció mellett egyre gyakrabban találkozunk az erőszakos magatartásukkal is, gyakran nem hajlandók megállni a járőrök jelzéseinek, a végsőkig elmennek. Ez évben már két ízben torkollott magatartásuk közúti baleset bekövetkezésébe, melyekben nem rajtuk, hanem a jó szerencsén múlt, hogy nem zárultak azok súlyos következményekkel.

Tehát folyamatosan erősödő, módszereikben finomodó, a kor vívmányait (internet – Viber applikáció) bátran alkalmazó embercsempészetre számíthatunk a jövőben, ma már újra keresni, kutatni kell a migránsokat, az operatív munka magas színvonalú végzése elengedhetetlen.

A migrációs folyamatok, az ázsiai- és arab világ, valamint Afrika politikai és gazdasági helyzete alapján, de az egyre fenyegetőbb globális problémák miatt is, a magyar-szerb határszakaszra nehezedő nyomás csökkenése nem várható, inkább emelkedésére lehet

számítani. Ezért a váratlan helyzetek szülte ideiglenes intézkedések helyett – amelyek rövidtávon nyilván megoldást jelentettek – hatékony és tartós rendszereket szükséges kidolgoznunk.

Szerb viszonylatban a két legfrekvenciáltabb kirendeltség (Szeged és Kelebia) jelentős létszám- és számítástechnikai fejlesztése rövidtávon is indokolt és célszerű.

Továbbra is lehetséges módszer olyan rendőr-főkapitányságok szervezett bevonása az idegenrendészeti ügyek rendezésébe, amelyek megfelelő kapacitással rendelkeznek.

Végül hosszabb távon meg kell fontolni egy Meghallgató Központ létrehozását, állandó szolgálati helyé minősítését, ahol az elfogottak idegenrendészeti ügyintézése összefogottan, szervezeten történne meg, racionálisan kihasználva a vizsgálói és tolmácsolási kapacitásainkat, lehetőségeinket és ahol akár más EU-tagállamok meghallgatóinak jelenlétével, egy többcélú nemzetközi együttműködés megvalósulása is lehetséges lenne.

Dr. Lukács János dandártábornok c. egyetemi docens
Csongrád Megye Rendőr-főkapitányság vezetője:
A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelésének
Csongrád megyei tapasztalatai 2010 – 2015.

Az illegális migráció irányai Csongrád megyében

A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság az Európai Unió (továbbiakban: EU) külső határán 61,384 km-es szerbiai-magyar, valamint 68,204 km román-magyar határszakasz őrizetéért felelős. A schengeni kritériumoknak megfelelően működtetett komplex határbiztonsági rendszerhez kapcsolódó feladatokat első lépcsőben három határrendészeti kirendeltség (továbbiakban: HRK), második lépcsőben hat rendőrkapitányság látja el. A közúti-, vasúti-, légi-, és vízi határátkelőhelyek személyforgalma meghaladja az évi 10-13 millió főt (2. sz. ábra).

Az országba belépő külföldiek az M5-ös, illetve M43-as autópályán és a Szeged – Budapest vasútvonal expressz járatain rövid idő alatt eljuthatnak a fővárosba, onnan pedig az EU tagállamokba. Szerbiai viszonylatban korábban a migránsok jelentős része a volt Jugoszlávia utódállamaiból érkezett, míg az elmúlt 3 évben a közel-keleti, észak-, közép-, kelet-afrikai, arab államok, ritkábban távol-keleti, dél-amerikai térségből érkezők számaránya volt jellemző. A Romániával közös határszakaszon a vizsgált időszak első felében főként moldáv, török, illetve az arab országok állampolgárai kíséreltek meg legálisan, vagy a jogszabályok megszegésével illegálisan a schengeni övezetbe jutni. Az utóbbiak túlnyomó többsége romániai menekült táborokból, gyűjtőhelyekről szökött meg és indult Magyarországra.

A jövőben sem várható a migrációs nyomás mérséklődése. A főkapitányság határrendészeti feladatait jelentősen befolyásolta az elmúlt év második felében megnövekedett migrációs nyomás, amelynek elemzését követően a főbb migrációs útvonalak figyelembe vételével alakítottuk ki a határőrizet rendszerét. A megye határszakaszai közül eddig még nem tapasztalt mértékű illegális migrációs nyomás nehezedett a szerbiai részre, amely európai szinten is kiemelkedő számú illegális migráns elfogását eredményezte.

A jogsértő személyek úti céljai továbbra is az Európai Unió nyugati tagállamai voltak, ahová a jobb megélhetés reményében, engedély nélküli munkavállalás és letelepedés céljából próbáltak eljutni, Magyarország továbbra is tranzit országgént szerepelt.

Az afrikai országokban kirobbant forradalmak és azok következményeként a mai napig tartó helyi háborúk hatására egy, a minden eddiginél nagyobb menekülthullámra kell felkészülni.

Az illegális migráció megjelenési formái

A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság illetékességi területén a határőrizet helyzetét jelentősen befolyásolja az ázsiai, afrikai országokban kialakult politikai, gazdasági helyzet, faji, vallási ellentétben alapuló belső megmozdulások, fegyveres konfliktusok, és azok eredményeképpen a legális, valamint illegális migrációval összefüggő hatások.

A klasszikus Balkáni-útvonal jellemzője, hogy a legnagyobb migrációs folyamat Törökországból indul és Görögországon, Albánián és Szerbián keresztül éri el hazánkat, ezzel jelentős nyomás alá helyezve a szerb-magyar szárazföldi határszakaszunkat. A határsértők elfogása során itt is egyre jellemzőbb az iraki, szomáliai, afganisztáni, pakisztáni, koszóvói és szerbiai állampolgárok megjelenése.

A főkapitányság illetékességi területén határrendészeti (határőrizeti) szempontból a legnagyobb leterheltséget, és fenyegetettséget a szerb határszakaszon kialakult migrációs helyzet jelenti.

Az illegális migránsok számában ugrásszerű változás és a számadatok szerint a legnagyobb növekedés 2014. júliusától következett be, amely kimagasló volt 2014. október, november, december és 2015. január teljes, illetve február első felében. A napi elfogások száma a migrációs hullám okán oly mértékben megnövekedett, hogy a Szeged Határrendészeti Kirendeltségre több alkalommal kellett *(szükséges a mai napig)* megerősítő erőket vezényelni. Udvarában ideiglenes őrzésre alkalmas helyek kialakítására volt szükség, amely a nagy tömegben elfogott határsértők száma miatt nem biztosította a feladatok biztonságos végrehajtását. 2015. február hónaptól az elfogottak elhelyezésére Röske külterületen ideiglenes gyűjtő pont, un. „hangár” lett kijelölve, amely jelentős költségként jelentkezik a főkapitányság büdzséjében. Az így kialakult helyzetet túlszolgálatok elrendelésével lehet kezelni, amely a megerősítő erők folyamatos biztosításával tartható fenn.

A **tiltott határátlépést** elkövetők számadataiban jelentős változás állt be. 2015. február végéig legnagyobb létszámban koszovói (32 %), afgán (20 %), és szír (20 %), kisebb arányban palesztinai, pakisztáni, iráni, indiai, bangladesi, iraki, valamint az észak-afrikai és arab országok polgárai próbálkoztak. Összetételében ez a számadat megváltozott, ugyanis a német és az osztrák szakértők Szerbiába történő vezénylésével, valamint ennek következtében a szerbiai rendőri szervek határozottabb fellépésének, a koszovói kormány szigorító intézkedéseinek köszönhetően közel 80 %-kal visszaesett a koszovói állampolgárok által elkövetett tiltott határátlépések száma. Ugyanakkor megnövekedett a szír, afgán, bangladesi, szomáliai, eritreai, iraki, pakisztáni, jemeni, palesztin, szudáni állampolgárok által elkövetett illegális határátlépés.

A nagy migrációs nyomás hatására a főkapitányság illetékességi területén megnövekedett az **embercsempészek** száma, melynek felderítésben jelentős eredményeket értünk el.

Kiemelkedő növekedés a zöldhatáros szerbiai határszakaszon Ásotthalom Közúti Határátkelőhely mellett, illetve Ásotthalom, Mórahalom térségében következett be. A román határszakaszon az illegális migránsok határainkon történő átjuttatásához a közúti határátkelőhelyeken jellemzően a gépjárművekben történő elbújtatást választják.

A 2009. óta tartó és ismert görögországi, arab és ázsiai helyzet miatt az illegális migráció növekedésével az ahhoz kapcsolódó jogsértések száma is emelkedő tendenciát mutat. Megyénkben 2015 évben jellemzően a Btk. 353. §-ba ütköző „*Embercsempészés*” bűncselekmények miatt indultak eljárások, de folytattunk nyomozást a Btk. 354. §-ba ütköző „*Jogellenes tartózkodás elősegítése*” és a 355. §-ba ütköző „*Családi kapcsolatok létesítésével való visszaélés*” bűncselekmények miatt is.

A főkapitányság illetékességi területén 2008. óta folyamatosan növekszik a Btk 353 §-ba ütköző embercsempészés miatt indított eljárások és az eljárás alá vont személyek száma.

Adott évek január-március havi eseményeit vizsgálva megállapítható, hogy 2008. azonos időszakához képest 2015-ben az eljárások száma 1100%-kal (6 < 67), de 2014-hez képest is 110%-kal (32< 67) nőtt.

Az embercsempészes módszereiben jelentős változások nem történtek. Továbbra is a „zöldhatáron” történő gyalogos átvezetés, az ún. „sétáltatás” módszerével csempészik a legtöbb migránst Magyarország területére. Ezen tevékenység kiinduló pontja Szabadka, ahová vagy szervezeten érkeznak meg a külföldiek, vagy önállóan érik el, s ott keresnek maguknak segítséget nyújtót.

A csempészes koordinálását a csempészett személyek nációjához tartozók végzik. Az afgán migránsok ügyeit afgán, a koszovóiakét albánok szervezik. A helyi – szabadkai – szervező feladata csak az államhatáron történő átjuttatás megszervezésére, a továbbszállítást végző személyek felkutatására irányul. A migránsokkal a kapcsolatot a saját nemzetiségű szervezőjük folyamatosan tartja.

A koszovói albán nemzetiség esetében – melynek migrációban való mértéke az ismert időszakban drámaian növekedett – sok esetben a „sétáltatást” is saját emberük végzi, így elfogáskor nem lehet megállapítani, ki a bűncselekmény elkövetője.

A szerbiai oldalon a határ menti lakosság köréből – a nagymértékű szegénység és kilátástalan gazdasági helyzet miatt – korlátlan az utánpótlás a „sétáltatást” és a szállítást vállalók körében. Egyes határ menti települések – pl. Backi Vinogradi – lakosság nagy része életvitelszerűen foglalkozik az illegális migrációhoz kapcsolódó „logisztikai” – szállásolás, szállítás, „sétáltatás” továbbszállítás, ellátás – feladatokkal.

Bár az elmúlt évben az embercsempészes bűncselekmény miatt kiszabott büntetések mértéke nőtt – sok esetben letöltendő szabadságvesztésre ítélte az elkövetőket a bíróság – bár ezen büntetések visszatartó ereje a megszerezhető jelentős haszon miatt csekély.

A csoportok létszáma változatos, a személygépkocsi 4 főstől a teherjárműben szállított 40-ig terjed. A csempészek konspirálnak, alkalmazzák a legújabb technikai eszközöket, módszereket – *éjjellátó, hőkamera, hőtakaró, walkie-talkie, GPS, mobil-, és műholdas telefon* - a kommunikáció nehezen felderíthető – *skype, viber, szerb honosságú mobil telefon* - formáit. A pénzek áramoltatásának legfontosabb módszere továbbra is a személyes átadás, illetve a nemzetközi pénzküldést lehetővé tevő csatornák, pl. a Western Union rendszer.

A szerbiai határszakaszon a korábbi években még jelentkező, kamionban megbújás módszer alkalmazása számarányában visszaesett. Az embercsempészek nem kockáztatják a határátkelőhelyeken történő lebukás veszélyét, ez köszönhető a határellenőrzési rendszerünknek, illetve a Nemzeti Adó és Vámhivatal által végrehajtott röntgenkapu vizsgálatnak.

A román szakaszon az embercsempészség továbbra is a határátkelőhelyen, kialakított rejtékhelyeken történik. Módszereket tekintve az illegális migránsok általában embercsempész segítségével határ menti pihenőkben a tehergépjárművek ponyváit felvágva (visszavarrva), zárósinort, plombát elvágva bemásznak a raktérbe.

Tavaly új módszerként jelent meg az álházasságok problémája. Szerbiai szervezők magyar személyeket bíznak meg olyan magyar állampolgárságú nők felkutatásával, akik hajlandóak feleségül menni szerb férfiakhoz. A „szerelem első látásra” általában a határ menti szerbiai településeken történik meg, sokszor este 9 órakor adja össze az anyakönyvvezető az egymással először ott találkozó ifjú párt. Néhány nap elteltével az arákat Németországba szállítják, ahol a hatóságok előtt megjelenve az anyakönyvi kivonatokat és az Európai Unió állampolgár feleségek nyilatkozatait felhasználva a férfiak tartózkodási, letelepedési és munkavállalási engedélyt kérnek. A munkavállaláshoz fiktívnek tűnő cégeket hoznak létre, így biztosítva a foglalkoztatás igazolását.

Szerbiai állampolgáronként 5000-6000 eurót fizetnek a szervezőknek ezért az „eljárásért”, melyből a házasuló magyar nők 10-150 ezer forintot kapnak.

Az ügy az európai uniós – *így a magyar is* – tartózkodási jogszabályok kijátszására épül, mégsem lehet hatékonyan fellépni ellene. Ugyanis a szerbiai férfiak rendelkeznek útlevelemmel, beléphetnek a határon, így nem valósul meg a Btk. 353. §-ba ütköző „embercsempészség”, a minősítés csak a Btk. 355. §-ba ütköző „Családi kapcsolatokkal visszaélés vétség” lehet. Bár az elkövetési modus a bűnszervezet minden kritériumának megfelel, annak szabályait nem lehet alkalmazni, mivel ilyen minősítés csak az 5 évet elérő deliktumok esetén állapítható meg. A nyomozást nehezíti, hogy két állam hatóságait is jogsegély keretében kell megkeresni.

A tapasztalatok szerint az elkövetők cselekményüket mindaddig folytatják, míg abban fizikailag – *személyi szabadságuk korlátozásával* – nem gátolják őket. A bűnszervezetek

Nyugat-Európában felvásárolnak gépkocsikat, melyeket a határ közelében helyeznek el. Az aktuális sofört áthozzák, beleül és végrehajtja a szállítást, majd ugyanoda visszateszi a járművet. Elfogásuk esetén a jármű tulajdonjoga nem tisztázható, a rendszámok, fogalmi engedélyek hamisak.

Az illegális migráció dinamikáját, összetételét és irányait az elmúlt 5 évben több tényező is befolyásolta:

- Szerbia, Macedónia és Montenegró állampolgárai 2009. december 17. napjától vízummentességet kaptak az Európai Unió tagállamaiba, amelynek következtében az illegális migrációban történő részvételük aránya visszaesett.
- Szerbiával idegenrendészeti tárgyalások zajlottak a harmadik országbeli illegális migránsok tolonccal történő visszavételéről. Ennek eredményeként visszafogadják a nem szerbiai állampolgárokat is, ha bizonyítható az országukból kifelé irányuló illegális határátlépés. Ez azzal járt együtt, hogy számottevően megnőtt a kiutasítások és kitoloncolások száma.
- Szerbia 2010. december 03. napján megszüntette a Törökországgal és Albániával szembeni vízumkényszert. A könnyebb beutazás lehetőségének következtében az illegális migrációban résztvevő törökök aktivitása azonnal megnőtt.
- Már 2009-ben érezhető volt, hogy Görögország képtelen a területén lévő több tízezer menekült- és migráns helyzetét kezelni. Felszólították őket ugyan az ország 30 napon belül történő elhagyására, de mivel a külföldiek semmilyen okmánnyal nem rendelkeztek, így a legális távozás lehetősége eleve reménytelen.
- A szerbiai hatóságok – hasonlóan a görög eljáráshoz – az illegálisan érkezett harmadik országbelit 10 napon belül az ország elhagyására szólítják fel. A távozás feltételeit azonban nem teremtik meg, így a végkifejlet előre borítékolható.

A főbb illegális migrációs cselekményeket tekintve elsődleges módon közvetlen gerjesztő hatásként jelentkeznek:

- Szíria vonatkozásában a 2011. év márciusa óta tartó polgárháború és az Iszlám Állam ellen folytatott harc miatt menekülő családok.
- Afganisztánban az elnökválasztás eredményét elutasító szervezetek terror támadásai, az amerikai és brit katonák kivonulása miatt kialakult biztonságpolitikai helyzet, amelyben a

tálibok újra megerősödtek. Sok család emiatt attól fél, hogy a tálibok vagy a kormányerők a fiatal fiúkat elviszik katonának.

- A Koszovóban élő lakosság elszegényedése, mely szerint a helyi lakosság 18 százaléka extrém, napi 0,90 centből, illetve 27 százaléka szegénységben, napi 1,40 euróból él. Az ország lakosságának körében 60 százalékos a munkanélküliség. A korrupció, a szervezett bűnözés és az ismeretségen alapuló foglalkoztatás Koszovó legnagyobb ellensége, amely távozásra kényszeríti a lakosságot. Jellemző a megélhetési, jövedelemszerzési menekülés, a segélyszerzési rendszer adta lehetőségek kihasználása.
- Egyéb afrikai, ázsiai országok gazdasági menekültjei, akik a jobb megélhetés reményében hagyták el otthonaikat.

Az illegális migráció kezelésének főbb formái

A felderítés szempontjából alapvető jelentőségűek a határátkelőhelyek. A határforgalom-ellenőrzés során lehetőség van a járművekben megbújtak, valamint a hamis útiokmányokat felhasználók felfedésére. További fontos tényező a zöldhatár megfelelő létszámú erők és technikai eszközök folyamatos alkalmazásával történő őrizete.

- A cél elérése érdekében rendkívül fontos az útlevelkezelők alapos szakmai felkészítése, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal folytatott szakmai együttműködés.
- A feladatok végrehajtását a technikai eszközök széles palettája segíti, amelyek közül elsősorban az információtechnológiát kell megemlíteni. Az EU tagállamai létrehozta egy nemzetközi adatbázist, a Schengeni Információs Rendszert (továbbiakban: SIS). Valamennyi keresett személy és tárgy azonosítói bekerülnek a SIS-be, ha róluk bármely hatóságnak információra van szüksége, ha körözését rendelték el, vagy az eljáró szerv előtti megjelenése szükséges. A határ átlépését megelőzően ellenőrzik az úti okmányok adatait az adatbázisban, így azonnal megállapítható, hogy a külföldi beléptethető-e az ország területére. Találat esetén kötelező megtenni a nemzetközi egyezményben szabályozott intézkedéseket.
- A kockázatelemzések végrehajtása érdekében az elemzés-értékelés szakmai elvárásait biztosító informatikai háttér fejlesztése, a statisztikai adatokon és jelentéseken alapuló migrációs elemzést elősegítő szoftver létrehozása elengedhetetlen.
- Szükségessé válik a modern elemzői munkavégzést biztosító informatikai eszközök beszerzése, a statisztikai rendszer korszerűsítésével a migrációs monitoring rendszer

kiépítése, működtetése. A származási országok információs adatbázisának online elérési lehetőségének kialakításával, és a biometrikus adatokon alapuló rendszerek megfelelő alkalmazása és további fejlesztése. Az elemzés, valamint a statisztikai rendszer korszerűsítésének érdekében adatbázis- és szoftverfejlesztés, a személyazonosítást elősegítő protokoll kidolgozása, az EURODAC központi szerveréről azonnali lekérdezést lehetővé tevő eszközök beszerzése indokolt.

- Meg kell teremteni az idegenrendészeti eljárás alatt álló személyek korszerű és gyors személyazonosításának lehetőségét.
- Tolmácshálózatok további fejlesztése: a meglévő elektronikus tolmácshálózatok összekapcsolása, a rendszer egységes alkalmazásának kialakítása, amely a digitális kép és hangrögzítés mellett alkalmas a hanganyagból hiteles meghallgatási jegyzőkönyvek készítésére (a jelenlegi rendszer tovább fejlesztése).
- Az idegenrendészeti eljárás alá vont személyek meghallgatásának rögzítését és nyilvántartását támogató informatikai rendszerek modernizálása.
- Főszabály szerint két határátkelőhely közötti határszakaszon, azaz a „zöldhatáron” tilos az átlépés. Határellenőrzéssel tarthatók kontroll alatt ezek a területek. A felderítést különböző fejlesztések, így távcsövek, mobil hőkamerák, éjjellátó berendezések, szívdobbanás-mérők, lépés-érzékelők segítik. Az elmúlt évben Rőszkén, Tiszaszigeten, illetve Ásothalom és Kübekháza térségében telepített stabil hőkamerák évszaktól és napszaktól függetlenül közel 10 km-es sugarú körön belül láthatóvá teszik az emberek mozgását. A központokban dolgozó figyelők célirányosan küldi a járőröket a határsértők elfogására.
- A schengeni övezet lényege a szabad mozgás biztosítása. A belső határokon a szabad átkelés lehetősége biztonsági kockázatot jelent, amely ellensúlyozására üzemeltetjük a **mélyégi ellenőrzés rendszerét** (4. sz. ábra). A bűnügyi felderítő munka, a közrend fenntartása mellett a külföldiek idegenrendészeti ellenőrzését is végre kell hajtani.

A határrendészeti munka 2014. évi eredményei

Közokirat-hamisítás bűncselekmény felfedésének tekintetében 51,4 %-os emelkedés tapasztalható. A hamisítói módszerek a 2013-as évhez képest finomodtak, a szerbiai határszakaszon az úti okmányok, átléptető bélyegzők, és schengeni vízumok, román viszonylatban az európai uniós személyi igazolványok, kiemelten a román – bolgár, valamint gépjárművezetői engedélyek, forgalmi engedélyek utánzása (45 %) volt a legkedveltebb, de

előtérbe helyeződött az intellektuális közokirat-hamisítás, illetve fiktív okmányok felhasználása is.

A Schengeni Információs Rendszer segítségével a találatok számában 5,7 %-os növekedést dokumentáltunk. A legtöbb SIS jelzés találatot szerbiai határszakaszon (71 %) szerbiai állampolgárokkal, román szakaszon többségében román állampolgárokkal szemben regisztráltunk. SIS II. jelzések közül kiemelkedő eredményt a rejtett ellenőrzés (36. cikk) során tárgy felfedésben (140,9 %) értünk el.

A nagy migrációs nyomás hatására a főkapitányság illetékességi területén megnövekedett az embercsempészség száma, melynek felderítésben az elmúlt évhez képest 59,5 %-kal nagyobb eredményt értünk el.

Kiemelkedő növekedés a zöldhatáros szerb határszakaszon (68,9 %) Ásotthalom Közúti Határátkelőhely mellett, illetve Ásotthalom, Mórahalom térségében következett be. A román határszakaszon az illegális migránsok határainkon történő átjuttatásához a közúti határátkelőhelyeken jellemzően a gépjárművekben történő elbújtatást választották.

Az illegális migránsok számában az előző évhez viszonyítva 96,9 %-os növekedést tapasztaltunk. A tiltott határátlépést elkövetők számadataiban jelentős változás állt be. Legnagyobb létszámban koszovói (32 %), afgán (20 %), és szír (20 %), kisebb arányban palesztinai, pakisztáni, iráni, indiai, bangladesi, iraki, valamint az észak-afrikai és arab országok polgárai próbálkoztak.

Idegenrendészeti eljárást 76 ország állampolgáraival szemben folytattunk le, melyeknél az előállításokat, az idegenrendészeti kényszerintézkedéseket a határrendészeti kirendeltségek hajtották végre, a kiutasítás, visszaadás, kitoloncolás, idegenrendészeti őrizetbe vételt pedig területi szakirányítás fogatosította.

Az idegenrendészeti munkát meghatározták a vonatkozó jogszabályok egymáshoz való viszonyának hatásai. A változások kedveztek a menedékjog iránti kérelemmel való visszaéléseknek, mellyel magyarázható az illegális migráció ilyen mértékű növekedése. A tiltott határátlépés miatt előállított ügyfelek jelentős része nyújtott be menekültügyi eljárás iránti kérelmet. Ügyükben idegenrendészeti őrizet nem volt elrendelhető, a Bevándorlási és

Állampolgársági Hivatal pedig őket nyitott befogadó állomásokon helyezte el, melyeket az eljárást követően szabadon elhagyhattak. A menekültügyi őrizet elrendelésének lehetőségével csekély hányadban élt a menekültügyi hatóság.

Az érdemi idegenrendészeti intézkedések (*kiutasítás, őrizet elrendelése, kitoloncolás*) száma csökkent. A visszafogadási egyezmények alkalmazásának lehetősége is csak a nem kérelmezők körére korlátozódott.

Az elmúlt évben a kísérő nélküli kiskorúak aránya 2 % volt, ez a tárgyévben 18 %-ra növekedett, mert a kérelmezőknek (*jellemzően fiatal férfiak*) már nem volt érdeke kiskorú adatokat bemondani.

A határátkelőhelyeken felfedett kiemelt elfogások tekintetében jelentős eredményeket értünk el. Megnőtt a száma a kábítószer (*40 esetben 178,4 kg*), lopott gépjárművek (81 db.), fegyver-, lőszer (7), illetve egyéb tárgy felderítésének (*összesen 14 esetben 24.704 db védett rák, 1023 db. görög teknős, 365 db. védett madár, 9 db. csónakmotor, 11 db nagy értékű kerékpár*). Zöldhatáron saját, illetve együttműködő erőkkel közösen cigaretta csempészet felfedése realizálódott (*5 esetben 6686 karton*).

A megye határátkelőhelyein a **személy- és járműforgalom** a 2013-as évhez hasonló mértékben (10.15 %) növekedett, számadatok tekintetében 1,2 millió fővel és 171 ezer járművel több átléptetés történt. A legnagyobb forgalomnövekedés Kiszombor Határrendészeti Kirendeltség (30 %), valamint Nagylak Határrendészeti Kirendeltség (18,7 %), míg Szeged HRK alárendeltségébe tartozó határátkelőhelyek vonatkozásában minimális csökkenés (1,2 %) következett be. Állampolgársági kategóriák tekintetében 170 ország polgárai úti okmányainak ellenőrzését hajtottuk végre.

A nagyforgalmi időszakok során a megnövekedett személy-, illetve járműforgalom kezelése érdekében minden esetben területi és helyi szintű intézkedési tervek készültek, melyek biztosították a határforgalom nagyobb várakozás mentes lebonyolítását.

A Mélységi Migrációs Osztály az ellenőrzéseit nagyrészt Szeged városára és a kivezető főutakra, illetve az M5-ös, M43-as autópálya pihenőhelyeire és a szegedi felhajtói környékére, a Szeged Határrendészeti Kirendeltség mórahalmi és ásothalmi területére,

valamint alkalmanként a 43-as sz. főút környezetére, valamint Kiszombor - és Nagylak Határrendészeti Kirendeltség területére összpontosította. Tevékenységük során a külföldi személyek által gyakran látogatott vasúti- és buszpályaudvarok, közlekedési csomópontok, bevásárló központok parkolói, valamint a Röszkéről, Tizzaszigetről, Mórahalomról érkező és a Budapestre induló tömegközlekedési járatok utasainak ellenőrzése volt a cél.

A mélyégi ellenőrzések során 12.162 főt igazoltattak, melyből 6.462 fő külföldi állampolgár volt. Összesen 432 fő, illegális migrációban érintett személy elfogását realizálták, ami 116 %-os növekedés az előző évhez képest.

Az alapfeladatukon felül közreműködtek közlekedésrendészeti (*TISPOL, RO-MA*) akciókban, csapatszolgálati feladatok ellátásában, sport- és egyéb rendezvénybiztosításokban, valamint vonatkísérésekben.

Az Integrált Vezetési Központ keretében a helyi sajátosságokhoz mérten már kialakult komplex ellenőrző rendszert jó hatásfokkal működtették. A rendszer hatékony működése érdekében folyamatosan együttműködtek a Nemzeti Adó- és Vámhivatal /NAV/ Dél-alföldi Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatóság, Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Dél Alföldi Regionális Igazgatóság, valamint a Csongrád Megyei Kormányhivatal alárendeltségében működő Szegedi Munkaügyi Felügyelőség kollégáival, illetve a NAV Járőr Igazgatóság III. számú Bevetési Osztályával (*Kecskemét*).

Megyei szinten szervezték, eredményesen végrehajtották a migrációs-kompenzációs ellenőrzéseket, valamint részt vettek az ORFK Rendészeti Főigazgatóság által meghatározottak alapján az országos jelentőségű NIMRÓD akcióorozat követelményszintű végrehajtásában.

Elemző-értékelő munka területén kiemelt figyelmet fordítottunk a migrációs cselekmények tanulmányozására, elemzésére, melyek alapján a megfelelő konzekvenciák levonását követően tájékoztató anyagokkal segítettük a határrendészeti kirendeltségek tevékenységét. Folyamatos kapcsolatot tartottunk fenn a szomszédos, illetve a migrációval érintett megyei rendőr-főkapitányságok elemző-értékelő alosztályai, csoportjaival, melyek során napi szintű információáramlást biztosítottunk.

Együttműködés terén egész évben a román határrendőrség mellett, az év második felétől a szerbiai határrendőrség kirendeltségeinek illetékességi területén havi rendszerességgel terveztünk és hajtottunk végre közös járőrszolgálatokat, melyek során megfelelő eredményeket könyveltünk el a tiltott határátlépők (54 fő), illetve embercsempész (1 fő) elfogásában.

Nemzetközi együttműködés keretében Rösztke Fókuszponti Iroda folyamatosan fogadott FRONTEX vendégtiszteteket, akik a magyar határőrizeti és határforgalom ellenőrzési rendszerbe beilleszkedve láttak el szolgálatot Szeged Határrendészeti Kirendeltséggel közösen. Nemzetközi szinten összesen 14 országból 60 összekötő tiszt tevékenykedett eredményesen határterületeinken.

Prognózis

Az illegális migráció eltérő módon érinti az Európai Unió mint célterület tagországait, ezért a célországoknak az illegális migráció elleni harc során különböző feladatai vannak. A közép-európai országok, így Magyarország is átmeneti zónát képeznek a nyugati és a keleti országok között, tehát a nyugati migráció szempontjából a tranzitfolyosó szerepét töltjük be.

A Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság illetékességi területén zajló határőrizeti tevékenységet jelentősen befolyásolja az ázsiai, afrikai országokban kialakult politikai, gazdasági helyzet, faji, vallási ellentétben alapuló belső megmozdulások, fegyveres konfliktusok és azok eredményeképpen a legális, valamint illegális migrációval összefüggő hatások.

A klasszikus balkáni-útvonal jellemzője, hogy a legnagyobb migrációs folyamat Törökországból indul és Görögországon, Albánián és Szerbián keresztül éri el Magyarországot, ezzel jelentős nyomás alá helyezve a szerb-magyar szárazföldi határszakaszunkat. A határsértő elfogások során itt is egyre jellemzőbb az iraki, szomáliai, afganisztáni, pakisztáni, koszóví és szerbiai állampolgárok száma.

Az előzőekben megfogalmazott konfliktusok fennmaradása esetén a 2015-ös határőrizeti évet tekintve továbbra is számolnunk kell a teljes szerbiai határszakaszunkat illetően a nagymértékű és folyamatos illegális migrációs nyomással.

Az Európai Unió továbbra is kiemelt célként kezeli az illegális bevándorlás elleni küzdelmet. A schengeni külső határ mentén elhelyezkedő országokban, megyékben ennek megfelelően kell kezelni a már meglévő és a várható kihívásokat.

A korszerű határbiztonsági - határrendészeti tevékenység magában foglalja a külső határ schengeni normáknak megfelelő ellenőrzését, az ország egészére kiterjedő, integrált migrációs és speciális bűnüldöző szűrőmunkát, továbbá a schengeni belső határ térségében megvalósított, irányokra koncentráló – alapvetően idegenrendészeti, bűnmegelőzési és közbiztonsági súlypontú – határrendészeti tevékenységet.

Az ország és a schengeni határ belső biztonsága, a megye illetékességi területén a határ és belső biztonság fenntartása érdekében az elmúlt határőrizeti, határforgalmi éve alapján szükséges bővíteni a határrendészeti szakterületen tevékenykedők létszámát, fejleszteni, karbantartani a rendelkezésre álló határőrizeti és a határfogalom biztonságos ellenőrzéséhez szükséges technikai eszközöket.

A kiemelkedő nagy forgalmi időszakokban szükséges a megyei hatáskörű szervek összehangolt tevékenysége, mely biztosítja a kulturált, gyors, és biztonságos utaskezelést, valamint a határrend fenntartását.

A kirendeltségek rendelkezésére álló határrendész (járőr, útlevéltkező) állomány felkészültsége, technikai eszközök jelenlegi műszaki, alkalmazhatósági állapota – *normál határrendi, valamint utasforgalmi időszakban* - lehetővé teszi határőrizeti feladatok, valamint határforgalom ellenőrzés biztonságos végrehajtását, de az év elején jelentkező migrációs nyomás tartós fennmaradása, nagy forgalmi időszak eljövetele további megerősítő erők-, eszközök alkalmazását követelheti meg.

Egyéb mutatók tekintetében továbbra is számolunk közokirat-hamisítások, okirat-hamisítások megjelenésével, melynek felfedésére a határrendészeti állomány felkészült. A 2014-es évhez hasonlóan várható kábítószer, fegyver, lőszer, robbanóanyag, egyéb jövedéki árú csempészet számarányának növekedése, melynek felderítésére a kirendeltségeken speciálisan felkészített állomány áll rendelkezésre.

Összefoglaló

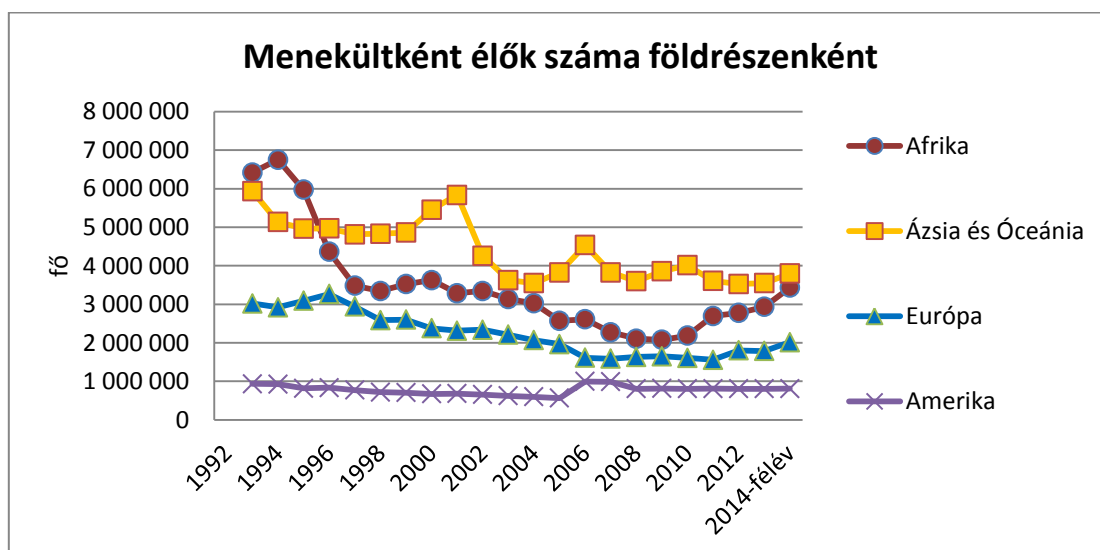
Minden állam egyik legfontosabb feladata megfelelő biztonságot nyújtani állampolgárának. A schengeni tagállamok úgy tették és teszik lehetővé a külső határokon belüli szabad mozgást, hogy továbbra is büntetőjogi-, szociális- és gazdasági védelmet nyújtanak a határon túlról érkező jogsértésekkel szemben. Mindezt elsősorban a külső határok mentén elhelyezkedő országokban szigorított határőrizettel, határforgalom- és komplex mélységi ellenőrzésekkel valósítják meg. Az összetett feladatok maradéktalan végrehajtását pénzügyileg és különböző technikai fejlesztésekkel közvetlenül is segítik, ugyanakkor helyszíni vizsgálatokkal meggyőződnek azok hatékonyságáról. A törekvés nyilvánvalóan az illegális migráció kezelésének szorgalmazása, hatékonyan fellépni a terrorizmussal, áru-, ember- és fegyvercsempészettel szemben is.

Csongrád megye az Európai Unió balkáni kapujának tekinthető. A helyi szervek az erős migrációs nyomás ellenére is a társ hatóságokkal kialakított szoros együttműködésben hajtják végre és oldják meg határrendészeti és a hatáskörükbe utalt idegenrendészeti feladataikat. Az elvárások szigorúak, hiszen a térség-, az ország és az Európai Unió lakosai által támasztott követelményeknek egyaránt meg kell tudni felelni.

Dr. Ritecz György: Gondolatok a tömeges migráció kapcsán⁶

Szakmai és „civil” szemszögből is megdöbbentő volt az a migrációs tömeg, amely hazánkra zúdult 2014 év végén és 2015 elején. Drámaiak voltak az események, de nem előzmények nélküli, de erre térjünk vissza inkább később, előbb talán célszerűbb megvizsgálni a tágabb összefüggéseket is, ha már egyszer nemzetközi migrációról van szó.

A földünkön jelenleg⁷ 51,2 millió „menekülő” személyt tart nyilván a UNHCR. Igaz ebből „csak” 16,7 millióan élnek menekültként (refugges⁸), és 33,3 millióan saját hazájukon belül kénytelenek menekülni (internally displaced persons - IDP), valamint 1,2 millióan még „csak” a menekült státusz kérői fázisban (asylum-seekes) vannak. A hazai események és adatok (2014 évben 42.777 fő nyújtott be menekült kérelmet) láttán, illetve a globális számokat érzékelve, valamint a médián keresztül a Földközi tenger térségében kialakult kaotikus állapotokat tapasztalva, úgy gondolhatnánk nem volt még ilyen kritikus a migrációs helyzet.

Az elmúlt negyedévszázad UNHCR adatait⁹ megvizsgálva láthatjuk, hogy „dehogy nem”. Sőt azt láthatjuk, hogy a hosszú távú trend csökkenő. Európában (mint földrészen, tehát nem csak az EU országokban) jelenleg 2 millió „menekült” él, tíz évvel ezelőtt is több menekültet kellett „befogadnunk” mint most, sőt a kilencvenes évek közepén másfélszer ennyi (1996-ban 3,26 millió) menekült ellátásáról kellett gondoskodnunk. Vagyis az, hogy „megtelt Európa” nem csak erkölcsileg abszurd, de matematikailag is hamis állítás. A populista, demagóg félelemkeltésre irányuló politikai szlogenek megalapozatlanságát jelzi az is, hogy Ázsiában és

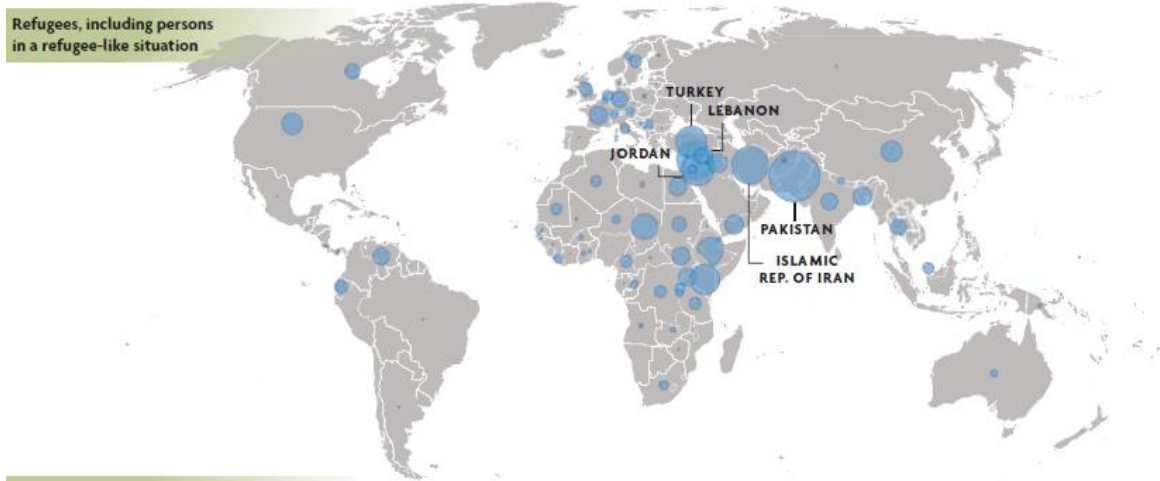
⁶ Az 2015. május 07-én a NKE Rendészeti karán rendezett „A tömeges méretű illegális migráció rendészeti kezelése” című sikeres, de „nem elég őszinte” – ahogy Kónya József ny. hőr. ezredes hozzászólásában kifejtette – konferencián született gondolatok alapján készült e mű. Remélem ezen írás elég őszinte, de nem túl bántó.

⁷ 2013 év végén, lásd UNHCR Mid-Year Trend 2014 - <http://www.unhcr.org/statistics> - letöltve: 2015. 04. 30.

⁸ A fogalmak eltérő értelmezése miatt, feltüntettem az angol nyelvű kifejezést is.

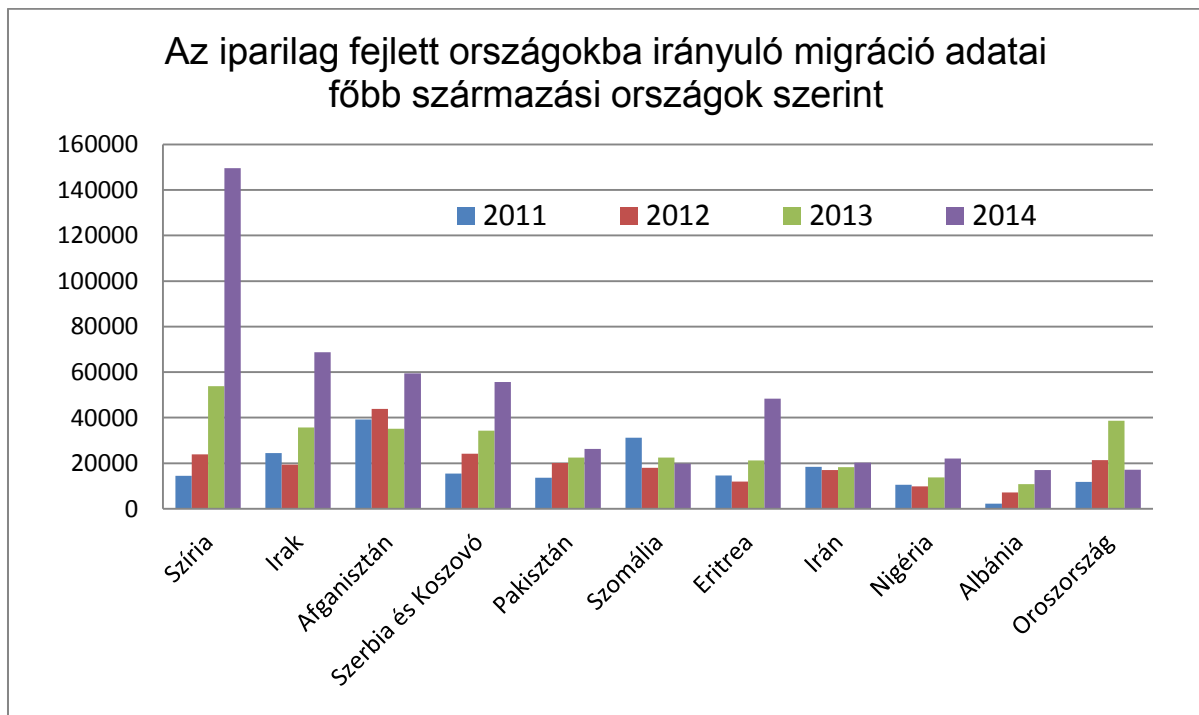
⁹ Forrás: UNHCR Mid-Year Trend 2014, 3. oldal és 25 Years of global forced displacement

Afrikában (külön-külön) közel kétszer annyi menekült tartózkodik, mint az „öreg kontinensen”, hangsúlyozva, hogy ezen adatok az országon belüli belső „menekülőket” nem is tartalmazzák. Igaz, hogy az elmúlt öt évben Európában élő menekültek száma 22 %-kal nőtt, de eközben Afrikában ennek háromszorosával, 65 %-al nőtt ez az érték.

Csak Libanonban (1,1 millió fő) és Törökországban (798 ezer fő)¹⁰ együtt annyi szíriai menekült tartózkodik, mint egész Európában az összes menekült. Nem is beszélve Pakisztánról, ahol csak az afganisztáni menekültek száma eléri az 1,6 milliót.

A térkép jó alkalmat kínál arra is, hogy megnézzük honnan, miért is menekülnek az emberek, főleg ha összevetjük az ún. iparilag fejlett országokba érkezett migránsok számának¹¹ alakulását a származási országok szerint.

¹⁰ Forrás: UNHCR Mid-Year Trend 2014, 4. oldal

¹¹ Forrás: UNHCR Asylum Trends 2014 levels and Trend sin Industrialized Countries

Viszonylag jól elkülöníthetően két nagyobb földrajzi egység a meghatározó. Talán érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy az ide érkező menekülők zöme (38,6 %) ¹² egy szűk régióból (Irak, Afganisztán, Pakisztán, Irán, Szíria) érkeztek. Vagyis azon országokból, melyekben mi a „fejlett nyugat” vívtunk háborút – elvileg – humanitárius célból, majd nemrég kivonultak onnan a „csapataink” és lényegében káoszt hagyva magunk után, az állam, mint olyan nem működik Irakban, Afganisztánban. Hát csoda, hogy aki teheti, eljön onnan? A másik terület Afrika „szarva” és közép Afrika, illetve – kategorizálás szempontjából ide tartozónak vehetjük Szíriát is – amely régió országaiban már több éve polgárháború folyik és a „civilizált” nyugat igazán nem volt képes semmit sem tenni az ártatlan civil lakosság megoltalmazása érdekében. A statisztikában még nem érzékelhető, de lassan ide tartozik majd észak-Afrika „arab-tavaszt” megélt országai is. Ezt az anarchikus helyzetet használják ki a szervezett bűnbandák és csempészek ¹³ lélekvesztőkön, a Földközi-tengeren a hön áhított Európai Unióba a menekülők tömegeit. Ezek következménye a 2015 tavaszán történt halálos kimenetelű tengeri tragédiák is.

A globális statisztikában is érzékelhetővé vált egy quasi egyedi eset – Szerbiából és a statisztikailag még hozzá tartozó Koszovóból menekülők ügye. Mint tudjuk, Koszovó kiszakad Szerbiából, de mindezidáig csak néhány tucat ország ismeri el szuverén államként. Vagyis az euró-atlanti közösségnek sikerült egy új „szuverén” állam létrehozásánál „bábáskodnia”, de arra már nem volt meg a közös politikai akarat, hogy működő képes is legyen ez az állam. Így Koszovó létezik ugyan, de „élet” és fejlődésképtelen, így nagyon „jó táptalajt” nyújtanak a szervezet bűnözői csoportoknak ¹⁴, akik frappánsan felismerték a „magyarországi joghézagot” ¹⁵ és tudatos kommunikációval és jól szervezett módon tömegeket csempészték az EU területére. Természetesen dollár/euró milliókat keresve.

A 2013 évi TOP 10 származási ország listára felkerült Oroszország is. Első ránézésre logikusnak is tűnik tudva azt, hogy Ukrajna és Oroszország között 2013 tavasza óta „háború” folyik, illetve a politikában, a médiában inkább Ukrajnán belüli polgárháborúként van definiálva. Logikusan tehát az következne, hogy a polgárháborús Ukrajnából menekülnek el az emberek, elsősorban az orosz nemzetiségűek. Az UNHCR adatai alapján viszont Ukrajnából 2013-ban „mindössze” 1.431 fő menekült el, igaz 2014-ben már 15.717 fő. ¹⁶ Eközben Oroszországból már 2012-ben 21.316 fő menekült el, 2013-ban viszont már 38.699 fő, pedig Oroszország területén nem is folyt háború, vagy polgárháború. Nem szeretnék politizálni, de a tényekből az következik, hogy a kormányfőnk által dicsért, "sikeres illiberális" államból többen menekülnek el, mint a szomszédos polgárháborús országból.

¹² Lásd – UNHCR Asylum Trends 2014 levels and Trends in Industrialized Countries – 2014 évi adat, 23. oldal.

¹³ Sok esetben nem is csempészik be az EU területére, megelégszenek azzal, hogy nemzetközi vizekre viszik a migránsokkal megrakott hajókat és ott magukra hagyják őket, remélve, hogy a schengeni határok őrzői előbb vagy utóbb kimentik a nyílt tengeren hánykódó menekülőket. Némely esetben értesítik is az EU-s hatóságokat a menekült hajókról.

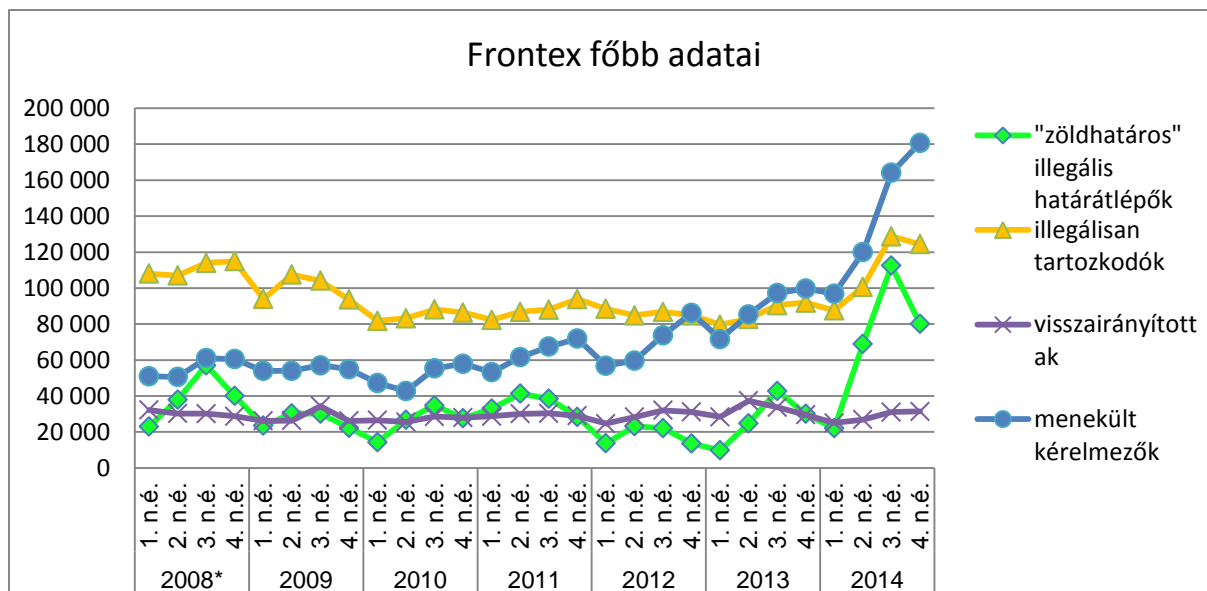
¹⁴ Milyen érdekes – talán nem véletlen – hasonlóság az „arab-tavaszt” országaiban kialakult viszonyokhoz.

¹⁵ Erre később még visszatérünk.

¹⁶ Ezért nem is került be Ukrajna a TOP 10-be.

Talán ez is jól mutatja, hogy a diktatórikus (autokratikus) és anarchikus¹⁷ állapotok elől menekülnek (ha tudnak) az emberek és ez adja a világon folyó migráció döntő többségét.

Ezek után talán célszerű megnézni, szűkebb térségünket, az ún. schengeni országok adatait¹⁸. Pontosabban az Európai Unió külső határain a gyakorlati együttműködés igazgatásáért felelős ügynökség (Frontex – Fx) adatait.

A „kilencek”¹⁹ teljes jogú schengeni csatlakozása óta lényegében a visszairányítottak száma stagnál, vagyis a határátkelőhelyeken a kockázatot jelentős személyek száma nem csökkent, de nem is nőtt az elmúlt hét évben. Ahogyan az illegálisan tartózkodók száma is alapvetően 80-100 ezer fő (felfedett) személyt jelentett negyedévente. Egyedül a tavalyi évben emelkedett a 2008-as szintre, illetve minimálisan a fölé. Tehát hosszabb távon nem érzékelhető migrációs nyomás, a határátkelőhelyeken. Az ún. „zöldhatáros” (határátkelőhelyek közötti, ide értve a tengereken átjutni akarókat is) illegális határátlépők száma is 2008-2013 között egyfajta enyhe csökkenő trendet mutatott, de 2014-ben megugrott. Ezzel szemben a menekült kérelmet benyújtók (már, mint az Fx adatai szerint) 2008-2011 között negyedévente stabilan 50-60 ezer főt mutatott, majd dinamikus emelkedésbe kezdett, míg végül 2014-ben kiugró (2014. 4. negyedévben 180.715 fő) adatot produkáltak.

Mit is olvashatunk ki ezekből? Főleg, ha azt is tudjuk, hogy a menekült kérelmet benyújtók több mint harmada (2013 3. negyedévében 37,5 %) a globális szinten is említett ázsiai konfliktus térségből (Szíria, Afganisztán, Irak, Pakisztán) érkeztek. Vagyis az általunk (NATO) háborúban lerombolt és szétzilált – majd katonai kivonulás után „magára hagyott” – országokból menekülnek a hozzánk érkezők. Ami még érdekes, hogy 2014 év elejéig még zömében legális módon igyekeznek átlépni a schengeni határokat, ezt mutatja a „zöldhatáros” adatsor és a menekült kérelmet benyújtók adatainak összevetése.

¹⁷ Nem egy esetben terrorcselekmények elől menekülnek. Tehát a menekülők a terrorveszélyes zónából menekülnek és nem ők jelentik a terror fenyegetettségét.

¹⁸ Forrás: <http://frontex.europa.eu/publications/> - Letöltve: 2008 és 2015 között negyedévente

¹⁹ A „tízec” 2004-es EU csatlakozása után 2007-ben már Ciprus nélkül váltak teljes jogú Schengen tagállamokká.

2014-ben viszont történik valami. Ha tudjuk azt is, hogy negyedévente 5-20 ezer fő került elfogásra korábban (külön-külön) a tengeri és a szárazföldi „zöldhatáron” (átkelőhelyek közötti területen). 2014 második negyed évében viszont már a tengeren 61 ezernél is több illegális migránst fogtak el a határrendészek, a harmadik negyedévben pedig már közel 100 ezret (97.936 fő), majd a negyedik negyedévben további 46 ezer migránst. Eközben a szárazföldön ebben az évben (a tengerihez képest) enyhe emelkedés mutatható ki, az első negyedévi 7 ezerről fokozatosan 34 ezerre emelkedett az elfogottak száma.

Mi is történt az olasz tengeri térségben? Ugyanis a 2014 évi „tengeri elfogások” döntő többsége itt történt. Először is az ún. „arab-tavaszt” követően az időszakos konszolidáció után Tunéziában egyfajta anarchikus állapot alakult ki, ahol a szervezet bűnözői bandák „szabadon garázdálkodhatnak”. Ugyanez a helyzet Líbiában, annyi különbséggel, hogy itt még konszolidáció sem volt és szinte polgár/törzsi háború dúl. Vagyis nagy haszonnal kecsegtető csempészetet zavartalanul űzhetnek a szervezett bűnözők. Mint tudjuk nem csak embereket csempésznek, hanem az ország olajkészleteinek jó részét is ilyen bandák csempészik ki az országból.

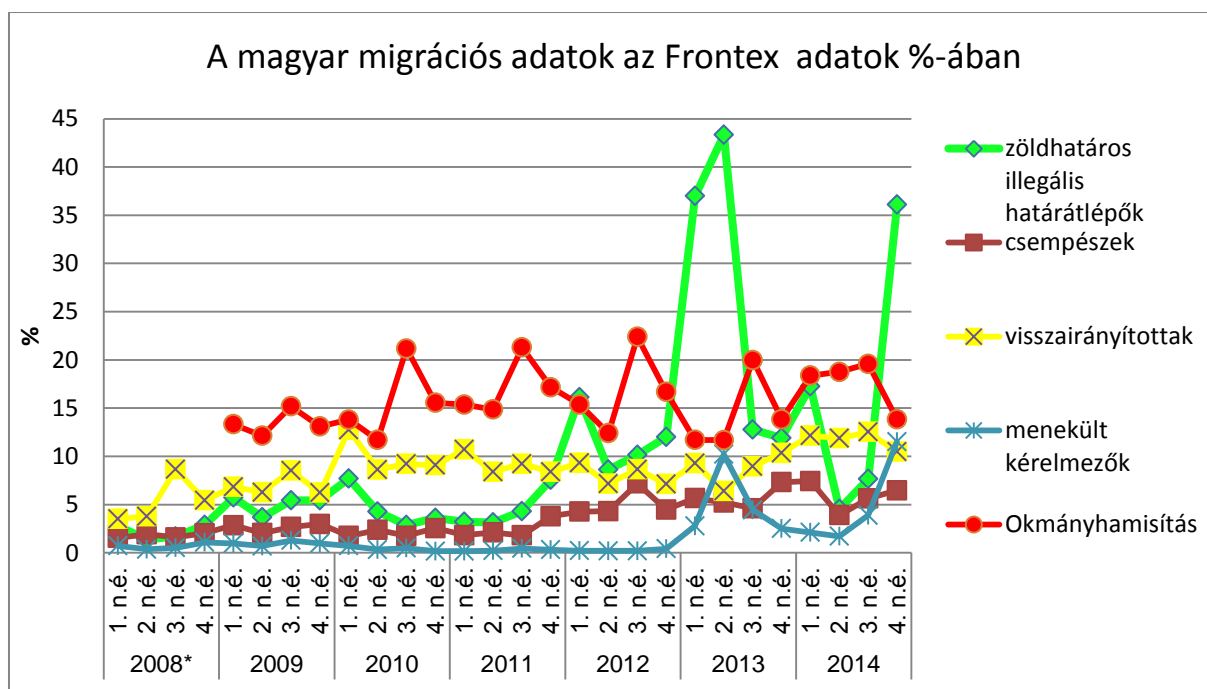
Az „innenső oldal” tekintetében pedig tudjuk azt, hogy 2013 októberében Lampedusa közelében több mint 300 migráns vesztette életét. Erre az Európai Tanács döntésének megfelelően a Fx koordinálásával és az EU finanszírozásával – alapvetően az olasz hatóságok, bevonva a haditengerészetet is – megkezdődött az ún. „Mare Nostrum” akció. Melynek lényege, hogy nem az olasz partok előtt, hanem az afrikai partokhoz közel (de még nemzetközi vizeken – nemzetközi jogi bonyodalmak elkerülése végett) járőröztek a továbbiakban, hogy lehetőleg minél kevesebben jussanak ki a nyílt nemzetközi vizekre, és ha lehet, többen már ne fulladjanak bele a tengerbe menekülés közben. Vagyis lényegében a csempésztett személyek elé mentünk és már nem kellett kb. 5 napot hánykódni a tengeren mire eljutottak az olasz felségterületre, hanem 5 órás út után felvették őket az olasz (később más EU államok is) hajói és beszállították őket az olasz területre. Ezt a csempészek felismerve egyre több és kisebb, és/vagy rosszabb állapotú hajóba²⁰, rengeteg embert zsúfoltak, remélve/megígérve, hogy elérik a „közeli” EU-s hajókat. Lényegében tehát **mi gerjesztettük ezt a migrációs hullámot**. Jól mutatja ezt, hogy 2014. 3. negyedévében a 97 ezer tengeren átkelők harmada (33.381 fő) szír állampolgár volt, pedig földrajzilag nem ez a leglogikusabb útvonal számukra Európába, de gyakorlatilag ez volt a leggyorsabb, „legbiztonságosabb”. A nemzetközi akciót 2014. szeptember-december között fokozatosan leállították, ennek következménye, hogy az utolsó negyedévben az előző felére esett vissza az elfogások (tengeri kimentések) száma.

Ebben az évben a jó idő beálltával ismét próbálkoznak a csempészek és újabb hajókat indítottak, és mivel már nem voltak ott az afrikai partok közelében az „EU hajói”, így be is következett a tragédia, újabb 900 ember fulladt a Földközi-tengerbe. Milyen megoldás lehet? Mint azt láttuk nem igazán jó lépés az sem, ha a csempésztett személyek „elé megyünk” és mi szállítjuk be őket a schengeni területre. Viták folynak azon, hogy kvóták alapján osszák szét a tagállamok között a menekülőket, de ezzel még nem szűnik meg a beáramlásuk. Ezért is

²⁰ Csak annyi kellett, hogy nemzetközi vizekig elvigye a csempésztett személyeket.

fontolgtatja az EU, hogy ENSZ felhatalmazást kér, hogy már az afrikai partoknál megsemmisítse a csempészésre használt hajókat/csónakokat. Ez amellet, hogy jogilag is abszurd, de gyakorlatilag is kivitelezhetetlennek tűnik, a hosszú partszakasz és rengeteg mennyiségi vízi jármű folytán, nem is beszélve arról, hogy fennáll a kockázata annak, hogy ártatlan emberek is meghallhatnak, megsérülhetnek a járművek „likvidálása” közben. Mi lehet a megoldás? Erre inkább a magyarországi helyzet elemzése után térnék ki.

Jelen konferencián²¹, illetve kiadványban más előadók/szerzők magyarországi adatokat bőségesen prezentálnak, így én csak egyet kívánok bemutatni illusztrációként.

Tekintettel arra, hogy hazánk az ún. schengeni térség tagja (és külső szárazföldi határok őrizője), illetve a globális folyamatoknak is részese, így a földön és a térségünket érintő migrációs folyamatok ránk is hatással vannak. Ezért is célszerű megvizsgálni, hogy a „határrendészeti együttműködési rendszerünkön” belül a helyzetünk, illetve a nálunk történt jogsértések felfedezése hogyan is alakul a közösségi adatokhoz képest, mert csak így válik érzékelhetővé, hogy a „nagy folyamatokhoz” képest miben tér el a magyarországi migrációs folyamat.

Jól látható, hogy a hazánk külső határaitól visszairányítottak aránya az elmúlt hét évben enyhén emelkedik ugyan, de az 5-10 %-os nagyságrendben marad. Az embercsempészek rész aránya 2008-11 között a 2-3 %-os szinten stagnál, majd 2012-ben megugrik és egészen mostanáig a 5-7 %-os szinten marad. Az okmányhamisítások felfedezésében mindig is „élen jártunk” a Fx államokban, így a schengeni területen felfedett okmányhamisítások 10-20 %-át tartósan a magyar határrendészek fedezik fel.

²¹ Lásd 1. sz. lábjegyzetet.

Ezzel szemben a schengeni tagállamokba benyújtott menekült kérelmeknek minimális részét (2013-ig a 0,1-0,4 %-át) nyújtották be nálunk²². 2013 első negyedévében már 2,78, majd a második negyed évben 10,2 %, vagyis minden „Schengen Landban” benyújtott tízedik menekült kérelem hazánkban került regisztrálásra. Majd a harmadik negyedévben ez már csak 4,4 %, és tovább csökken úgy, hogy 2014. 2. negyedévében már ismét csak 1,72 %-ot mutat ez az érték. De 2014 második felében ismét meglódul és év végére ismét a közösségben benyújtott kérelmezők több, mint tizede (11,5 %) a magyar hatóságoknál jelentkezett.

Ennél is „durvább” a kép az ún. „zöldhatáros” illegális migránsok²³ esetében.

2008-2011 között hazánk határrendészei a „Schengenbe” irányuló illegális migrációnak mintegy 2-5 %-át fedték fel. 2011 utolsó negyed évében ez már 7,5 %, majd 2012-ben 16,1 %-ra ugrott ez az érték, aztán az év további részében 8-10%-os szinten maradt, 2013 első felében már a schengeni térségbe igyekvők több mint harmada (2014. 2. negyedév 43,3 %) – közel fele –, Magyarország külső határain próbálkozott. Aztán visszaesett ismét tíz százalék körüli szintre, majd 2014 év elején még 5 % alá is, de 2014 végén már megint a kontinensre igyekvő minden harmadik illegális migráns (36,1 %) erre felé igyekezett. Jól mutatja a grafikon, illetve az adatok, hogy 2011 és 2014 között valamit egészen másként csináltunk mint a többi tagállam²⁴. Ez egyszerűen nem más, mint hogy a politika direkt módon be kívánt avatkozni a migráció kezelésbe²⁵, célként megjelölve, hogy kevesebb menekült/bevándorló²⁶ érkezzon hazánkba. Nagyon leegyszerűsítve ez abban nyilvánult meg, hogy az idegenrendészeti szabályok módosításával arra készítették a rendőrséget, hogy (lényegében) minden illegális határátlépőt vegyenek őrizetbe, majd amikor az EU (Strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága) jelezte, hogy ez így nem mehet tovább, megtiltották az őrizetbe vételt „mindenkire”. Vagyis innentől az elfogott illegális migráns meghallgatása után mehetett ahová akart a teljes „Schengen térségen” belül, akadály nélkül. Ezt felismerve a szervezet bűnözői csoportok – mivel koszovóiak elég közel voltak, hogy gyorsan reagáljanak – a búsás haszon reményében, akit tudtak rábeszéltek a „paradicsomi” Európába való elindulásra. Ennek lett a következménye, hogy 2013 első felében az EU-ba igyekvő migránsok majdnem fele hazánkban keresztül igyekezett eljutni a célországok valamelyikébe. Félév alatt azért sikerült „befoltozni a joghézagot” és új jogszabály lépett életbe 2013. július 01-én. A második félévben vissza is esett a Kárpát-medencén keresztül migrálók száma és részaránya, majd 2014 vége felé, amikor az embercsempészek és a migránsok egyaránt megtapasztalták, hogy az új norma az ő szempontjukból nem is olyan vészes és a többszöri próbálkozás is lehetséges, valamint létrejött az Iszlám állam (ISIS) és meg kezdte „szörnyű” tevékenységét, így a Koszovóiak mellett nagyszámban indultak meg a sírek, irakiak és az addig a közel-keletig már eljutó afgánok, így 2014 végén, 2015 elején ismét kialakult egy migrációs „boom”.

²² Az ORFK határhelyzetképeiben rögzített adatai alapján. Ugyanis az Fx-be is a tagállamok határrendészeti szervei szolgáltatnak adatokat, így hazánk adatait az ORFK szolgáltatja, ezért e két adatsorozat bázisát felhasználva készítettem elemzésemet.

²³ Tiltott határátlépés – ths – a határátelők közötti határszakaszon.

²⁴ Többek között ennek kifejtésének hiányára utalhatott Kónya ezredes úr, a „nem elég őszinte” kifejezésével.

²⁵ Részletek lásd: Dr. Ritecz György: Ami a számok mögött van, avagy amiről nem beszélünk – 23-43. old. In: Szerk.: Székely Jánosné – Határrendészeti Tanulmányok 2014/1. szám.

²⁶ Politikusaink előszeretettel keverik a fogalmakat.

Talán eléggé érzékelhető, hogy a mostani migrációs hullám is a klasszikus pull-push (húzó-nyomó) faktor hatására alakult ki, melyről nem igazán akarunk tudomást venni. Pedig mindkettő kialakulásában a mi döntéseink, tetteink játszanak szerepet²⁷. Arról nem is beszélve, hogy a szokásos **hibát követjük el, amikor a migrációt kizárólag az államhatárok (külső határ) mentén kívánjuk kezelni**. Pedig az integrált határbiztonsági modell ((Integrált határmenedzsment (IBM – Integrated Border Management))²⁸, mondhatnánk a „Schengeni Aquis System” (SAS)²⁹ jóval szélesebb spektrumban nyújt lehetőséget, már több mint egy évtizede.

1. politikai, gazdasági és egyéb tájékoztató eszközök a migráció kezelésében;
2. egységes vízumrendszer alkalmazása;
3. kihelyezett okmányszakértők, okmánytanácsadók;
4. összekötő tisztviselők alkalmazása;
5. szállító vállalatok felelőssége;
6. az illegális migrációban érintett tranzitállamok határellenőrzési rendszere;
7. biztonságos harmadik országok;
8. külső határok ellenőrzése (szigorú határőrizet és egységes határforgalom-ellenőrzés);
9. kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedések rendszere az ország mélységében;
10. belső határon végzett rendészeti tevékenységek.

Terjedelmi korlátok folytán már nincs lehetőség e rendszer elemek jelen szituációban való alkalmazásának kifejtésére³⁰, de erre talán nincs is szükség, mert a szakemberek tudják a dolgukat³¹, csak hagyni kellene őket dolgozni. A politikának alapvetően a stratégiai jellegű döntéseket kellene meghozni³², illetve csak a normál viszonyoktól eltérő időszakban kellene lépnie. Amit most elmulasztott, pedig ki van dolgozva "az államhatár rendjével összefüggő konfliktushelyzet és tömeges méretű migráció kezelésére" vonatkozó terv. Mégsem léptették életbe, pedig mikor, ha nem akkor, amikor naponta 1200-1500 illegális migráns lépi át a határainkat ...

Az, hogy komolyabb problémák nem keletkeztek, azt köszönjük a lelkiismeretesen dolgozó határrendészeknek, rendőröknek és bevándorlási dolgozóknak. Minden elismerésem az övék.

²⁷ Pedig arról még nem is beszéltünk, hogy az ISIS létrehozásában is mi (pontosabban USA) segédkeztünk. Ahogy annak idején az al-Kaidát is létrehozták(-tuk) és pénzelték (-tük), tanácsokkal látták (-tuk) el, az afganisztáni szovjet „betolakodók” ellenében, így az „arab-tavaszi” után Asszad megbuktatására hoztak létre a szervezetet, mely (ismét) túl nőtt önmagán.

²⁸ Lásd: 21/2008. (OT 11) ORFK utasítás 2. számú melléklet

²⁹ **Lásd: Dr. Ritecz György: IBM vagy nem IBM? Avagy gondolatok egy prédikátor nyomán - 55–75. old . In: Magyar Rendészet 2014/3. Szerk: Dr. Németh Zsolt**

³⁰ De például felmerülhet a kérdés miért nem küldtünk összekötő tisztviselőt Koszovóba legkésőbb 2013 tavaszán? Milyen kommunikációt, tájékoztatást folytattunk (ha folytattunk egyáltalán) Szerbiában, Koszovóban, 2013-15 között? Például annak fényében, hogy amikor felmerült, hogy Miskolc környékéről újabb cigány családok igyekeznek Kanadába, a követség munkatársai és Kanadai bevándorlási hivatalnok utazott Miskolca. De főleg azt, hogy 2015 februárjában hirtelenjében akkor szűnt meg a koszovói kivándorlás (rajtunk keresztül), amikor Németország kinyilatkoztatta, hogy nem tekinti menekülteknek a Koszovóiakat és visszatoloncolja őket.

³¹ Dr. Vas Gizella ezredes határrendészeti főosztályvezető, a hazai határrendészet szakirányításának feje, jól mondta, hogy önmagában a határrendészet megerősítése kidobott pénz, ha az okokat nem vizsgáljuk és nem kezeljük.

³² Már lassan tíz éve „készül” a rendészeti stratégia, mely mind a napig nem született meg.

A politikai döntéshozóknak, tanácsadóknak azt ajánlom, hogy tanuljanak a saját és mások hibáiból³³, az okot és okozatot ne keverjék össze, és végre hagyják a szakemberekre a „szakmunkát”. A szakemberek és a tudományos kutatók pedig igyekezzenek elérni/kiharcolni, hogy a politikai döntések csak megalapozott szakmai háttér alapján születhessenek meg³⁴.

Felhasznált Irodalom

Dr. Ritecz György: IBM vagy nem IBM? Avagy gondolatok egy prédikátor nyomán - 55–75. old. In: Magyar Rendészet 2014/3. Szerk: Dr. Németh Zsolt

Dr. Ritecz György: Ami a számok mögött van, avagy amiről nem beszélünk – 23-43. old. In: Szerk.: Székely Jánosné – Határrendészeti Tanulmányok 2014/1. szám.

Dr. Ritecz György: Menekülők és a terror viszonya – Migráció és Társadalom online folyóirat, megjelenés alatt

Teke András - A „pull-push factor” biztonság alapú megközelítése In: Magyarországot érintő nemzetközi migráció, Felsőoktatási Tankönyv, MK Katonai Biztonsági Hivatal, Budapest. 2006. (145-166. old)

21/2008. (OT 11) ORFK utasítás az illegális migrációval összefüggő jogsértések kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására

ORFK határhelyzetképei – <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/statisztikak/hatarrendeszeti> - Letöltve: 2007. 08. 15 és 2015. 01. 11. között havonta

Frontex negyedéves jelentései – <http://frontex.europa.eu/publications/> - Letöltve: 2008 és 2015 között negyedévente

UNHCR Asylum Trends 2014 levels and Trends in Industrialized Countries, – <http://www.unhcr.org/statistics> - letöltve: 2015. 03. 23.

UNHCR Mid-Year Trend 2014, – <http://www.unhcr.org/statistics> - letöltve: 2015. 04. 30.

25 Years of global forced displacement – <http://www.unhcr.org/statistics> - letöltve: 2015. 02. 05.

http://hvg.hu/itthon/20130116_Kanada_roma_plakat_Miskolc#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter2013_01_17&type-id=HvgDaily&user-id=725E1A71&utm_content=normal – Letöltve: 2013. 01. 17.

<http://444.hu/2015/05/05/es-az-meg-van-hogy-mennyit-kolt-magyarorszag-a-bevandorlokra-es-mennyit-a-nemzeti-konzultaciora/> – Letöltve: 2015.05.10.

³³ Bár ehhez fel kell és el kell ismerni.

³⁴ Nem úgy mint az ún. Nemzeti Konzultáció kérdőívei, melyből a legutóbbi, mely a bevándorlást és a terrorizmust összemosni igyekvő és a félelmet keltő, megosztásra törekvő gondolatától minden tisztességes migrációval foglalkozó szakembernek és tudományos kutatónak el kell határolódnia. Arról az arcátlanságról nem is beszélve, hogy erre a kérdőívre kétszer annyi pénzt költ a kormány, mint magára a migrációkezelésre. (444.hu/2015/05/05)